

Ορίζοντας

ΝΕΑΝΙΚΟ & ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ “ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ”
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2015

80

Ειδικό αφιέρωμα στην παιδαγωγική ημερίδα

ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΙΔΕΙΑ:

Όαση στην έρημο της απαιδεΐας

10 χρόνια

Κόρινθος 19 Ιουνίου 2015

Εκπαιδευτήρια

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

2005 - 2015

Νεανικό & Μαθητικό περιοδικό
των ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ
«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»
Ισθμός Κορίνθου, Τ.Κ. 20100
Τηλ: 27410.29663
www.apostolospavlos.gr

Περίοδος Β' Χρόνος Θ'
(Περίοδος Α': 1994-8)

Τεύχος 80 (126)

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2015

Συντάσσεται από μαθητές των Εκπαιδευτηρίων
με την γενική επιμέλεια της Διεύθυνσης.

Υπεύθυνος ύλης:

Ανδρέας Κουτσόπουλος, φιλόλογος

Εκδότης - Ιδιοκτήτης:

Σύλλογος «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ» Σ.Α.
Γέλωνος 9, 11521 Αθήνα
Τηλ: 210 - 6443.294
ΤΥΠΟΙΣ: Lithos

Περιεχόμενα

Προλογίζοντας...	74
Εισαγωγή, Λυκ. Μαρκούδη	75-77
Η παρακαταθήκη παιδείας της	78-84
Ορθοδοξίας, Κων/νου Δεληκωσταντή	
10 χρόνια - 10 επετειακές εκδηλώσεις	85
Τι σημαίνει πατρίδα, Μερ. Σπυροπούλου	86-91
Ελληνορθόδοξη Παιδεία και τα Εκπ/ρια	
« Απ. Παύλος», Ανδρ. Κουτσόπουλου	92-87
Ελληνορθόδοξη Παιδεία και Οικογένεια	98-103
Δημ. Αγγελή	
Ελληνορθόδοξη Παιδεία και Μαθητεία	104-109
Χαιρετισμός, Σεβ. Μητροπολίτου	110-111
Κορινθίας κ. Διονυσίου	
Αποσπάσματα συζήτησης	112-116
...Κλείνοντας	117
Πρόγραμμα Ημερίδας	118
Δημοσιεύματα από τον τύπο	119

Προλογίζοντας...

Αγαπητοί αναγνώστες,

Με αφορμή τον επετειακό εορτασμό των δέκα χρόνων λειτουργίας των Εκπαιδευτηρίων «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ», με τη διοργάνωση της παιδαγωγικής ημερίδας με θέμα: «ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΙΔΕΙΑ, ΟΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ ΤΗΣ ΑΠΑΙΔΕΙΑΣ» στις 19 Ιουνίου 2015, στη Κροκίδειο αίθουσα Κορίνθου, θεωρήσαμε αναγκαίο να συμπεριλάβουμε στο παρόν τεύχος του περιοδικού μας ειδικό εκτενές αφιέρωμα. Η πλέον των 50 ετών ενασχόληση εμπνευσμένων ελλήνων λογίων με την ανάπτυξη και καλλιέργεια των αξιών της ελληνορθόδοξης αγωγής και εκπαίδευσης στους Έλληνες μαθητές γεμίζει με ευθύνη και χρέος κάθε συνειδητοποιημένο Ορθόδοξο Έλληνα. Αυτή η ευθύνη, αλλά και η πείρα των δέκα ετών ωθεί κι εμάς στην έντυπη παρουσίαση αυτής της αξιολογής ημερίδας, ελπίζοντας ότι θα συμβάλει στην αφύπνιση όλων ως προς το τι έχει ανάγκη η παιδεία και η κοινωνία μας για την εξυγιάνσή τους και την έξοδο από την κάθε μορφής κρίση.

(Σημείωση: Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να παρακολουθήσουν βιντεοσκοπημένη την ημερίδα στον σχετικό σύνδεσμο της ιστοσελίδας των Εκπαιδευτηρίων www.apostolospavlos.gr.)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

από τον Συντονιστή της Ημερίδας **Λυκούργο Μαρκούδη**,
Επικοινωνιολόγο, Δ/ντή Προγράμματος
Ρ/Σ «Πειραιϊκή Εκκλησία»

Σεβαστοί Πατέρες, πολυσέβαστε Γέροντα, ελλογιμώτατοι κύριοι Καθηγητές, Κυρίες και Κύριοι, αγαπητά μας Παιδιά,

Σας καλωσορίζουμε στην Ημερίδα με θέμα «Ελληνορθόδοξη Παιδεία: Όαση στην έρημο της απαιδείας», μια Ημερίδα που διοργανώνουν τα Εκπαιδευτήρια «Απόστολος Παύλος» με την αφορμή της συμπλήρωσης 10 ετών από την ημέρα που ξεκίνησαν τη λειτουργία τους. Δέκα καρποφόρα έτη, με αγώνα, αγωνία αλλά και αποτελέσματα αξιοζήλευτα (δεν είναι τυχαίος ο τίτλος της σημερινής ημερίδας).

Πριν από οτιδήποτε άλλο θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κορίνθου κ. Διονύσιο, που με τις ευχές του είμαστε σήμερα εδώ, αφού παραχώρησε η ι. Μητρόπολις και ο ίδιος με πολύ μεγάλη αγάπη την αίθουσα, για να φιλοξενήσει αυτήν εδώ την ημερίδα και πραγματικά αγκαλιάζει όλες τις όμορφες προσπάθειες που γίνονται στην μητροπολιτική του περιφέρεια.

Όλοι, όταν μιλάμε για τα παιδιά, αισθανόμαστε όμορφα, αλλά και νιώθουμε ότι έχουμε μεγάλη ευθύνη, γιατί τα παιδιά είναι το μέλλον. Όμως, δυστυχώς, στην πατρίδα μας τα τελευταία αρκετά χρόνια οι λίγο μεγαλύτεροι από εμένα αλλά και η δικιά μου γενιά ζούμε μια αλλοπρόσβαλη -θα μου επιτρέψετε να τη χαρακτηρίσω- κατάσταση. Ενώ μας ενδιαφέρει το μέλλον, ξεχάσαμε

τελείως το παρελθόν και ζούμε απόλυτα μόνο το παρόν. Αναρωτιέμαι λοιπόν αν σήμερα προσφέρουμε πραγματικά κάτι ουσιαστικό στα παιδιά. Αν το σχολείο σήμερα είναι το σχολείο που ήταν παλαιότερα ή το σχολείο που θα θέλαμε να είναι και αν έχουμε όλοι μας μερίδιο ευθύνης γι' αυτό. Είναι πολύ εύκολο κάποιος να πιάσει τον λίθο του αναθέματος και να τον ρίξει. Όμως ο Κύριός μας μας δίδαξε: «Ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθον βαλέτω». Θα μπορούσαμε ίσως να βρούμε ευθύνες σε πολλούς. Πιστεύω ότι θα έπρεπε να ξεκινήσουμε από τον εαυτό μας.

Ζούμε λοιπόν σε μια εποχή ερημώσεως των πάντων. Σε αυτήν την απέραντη έρημο υπάρχουν ωστόσο οάσεις όχι δροσιάς αλλά ουσιαστικής ζωής. Αυτές οι οάσεις είναι που μας κάνουν ακόμα να αισθανόμαστε παρήγορα ότι κάτι καλό θα προκύψει στο τέλος. Η Ελληνορθόδοξη Παιδεία ήταν ένα από τα ιδανικά του πολιτισμού μας, του γένους μας. Ζυμωθήκαμε μ' αυτό, αλλά κάποια στιγμή αλληθωρίσαμε λίγο, θελήσαμε να γίνουμε πιο μοντέρνοι απ' αυτό που είμαστε, θεωρώντας ότι το ελληνορθόδοξο μάς πάει χρόνια πίσω. Κάποιοι μας έκαναν να πιστέψουμε ότι όταν μιλάς για πατρίδα και θρησκεία είσαι οπισθοδρομικός, συντηρητικός, άνθρωπος με παρωπίδες κ.τ.ό. Υπάρχει όμως πιο επίκαιρο μήνυμα από το μήνυμα του Χριστού μας; Υπάρχει πιο μεγάλη αλήθεια από αυτήν που έζησε αυτός ο τόπος, ο ζυμωμένος με αίμα ηρώων

και αγίων;

Ακούσαμε μόλις στο ξεκίνημα της Ημερίδας τα παιδιά των Εκπαιδευτηρίων να μας ψάλλουν το Απολυτίκιο του Αποστόλου Παύλου. Πριν 20 αιώνες βρέθηκε εδώ. Σελίγα εικοσιτετράωρα θα τιμήσουμε σε όλη την Ελλάδα την μνήμη του. Βρέθηκε στον τόπο μας και κήρυξε το μήνυμα του Ευαγγελίου και από εκείνη την ώρα ο ελληνικός πολιτισμός άρχισε να λάμπει με ένα άλλο φως, γιατί είχε πλέον ανακαλύψει το αληθινό φως. Έγινε το μεγαλείο του ελληνορθόδοξου πολιτισμού, που προσέφερε πάρα πολλά και που κάποιοι, δήθεν προοδευτικοί των καιρών μας, προσπάθησαν δυστυχώς να τον ντύσουν με μελανά χρώματα, να ψάξουν με κόπο πολύ να βρουν κάτι αρνητικό και να το υπερμεγεθύνουν, τονίζοντας έτσι το αμαρτωλό παρελθόν και πιστεύοντας σ' ένα ξέφρενο μέλλον.

Είχα την ευκαιρία πριν λίγα χρόνια να γνωρίσω τα Εκπαιδευτήρια «Απόστολος Παύλος», όταν με κάλεσαν για πρώτη φορά να έρθω εδώ στην Κόρινθο για

Ιεροσόλυμα 2014

να μιλήσουμε στα παιδιά. Θεώρησα ότι δεν έπρεπε να χαθεί η ευκαιρία, αλλά δεν είχα στο μυαλό μου και τι θα αντίκριζα. Κάναμε μια ομιλία με προβολή για την Αγία Γη των Ιεροσολύμων και τα παιδιά την επόμενη κιόλας μέρα άρχισαν να κουβεντιάζουν γι' αυτή την Αγία Γη. Ήταν τόσο έντονη η κουβέντα, που λίγους μήνες αργότερα κάναμε κάτι πρωτοποριακό, μοναδικό και

μέχρι εκείνη τη στιγμή ανεπανάληπτο, γιατί δεν είχε ξαναγίνει. Ένα σχολείο τόλμησε και έκανε εκδρομή στην Αγία Γη! Στην εμπόλεμη ζώνη, εκεί που πάμε για να σκοτωθούμε, όπως λένε όσοι δεν ξέρουν. Το τι έζησαν τα παιδιά, μόνο εκείνα μπορούν να μας το περιγράψουν. Είχαμε και κάποιες άλλες συζητήσεις και κάποιες άλλες ευκαιρίες να μιλήσουμε με τους ανθρώπους των Εκπαιδευτηρίων, να δούμε από κοντά τη δράση, τις δράσεις, την αγωνία και το ενδιαφέρον τους. Και λίγους μήνες νωρίτερα αξιωθήκαμε για δεύτερη φορά, με μια άλλη ομάδα μαθητών, να ξαναπάμε στην Αγία Γη. Στα χρόνια που μου έχει επιτρέψει εμένα προσωπικά ο Θεός να πηγαίνω στην Αγία Γη μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι κανένα σχολείο δεν έκανε ποτέ εκπαιδευτική εκδρομή στα Ιεροσόλυμα. Προτιμούν όλοι, εκπαιδευτικοί και γονείς, να στείλουν τα παιδιά στη Μύκονο, στη Ρόδο, στη Σαντορίνη, στη Ρώμη, σε οποιαδήποτε άλλη περιοχή του πλανήτη, για να διασκεδάσουν, να ψυχαγωγηθούν. Να κάνουν τι αλήθεια ακριβώς; Να μάθουν τι, μέσα στο ξέφρενο, τρελό πάρτι που είναι αυτές οι περίφημες εκδρομές;

Τα παιδιά λοιπόν ζήτησαν να πάνε στην Αγία Γη κι όταν την τελευταία μέρα μάς έμεινε λίγος χρόνος και τους είχαμε υποσχεθεί ότι θα τα αφήναμε ελεύθερα για λίγο να περιτριγυρίσουν στα σοκάκια της παλαιάς

πόλεως των Ιεροσολύμων, αφού πήγαμε και προσκυνήσαμε για τελευταία φορά τον Πανάγιο Τάφο, είχαμε με το ρολόι 45 λεπτά στη διάθεσή μας και εγώ προσωπικά πίστευα ότι όλα τα παιδιά θα ήθελαν να βγουν λίγο έξω, να δουν τα σοκάκια, τα μαγαζάκια, να χαζέψουνε, να κάνουν ίσως και κάποια αγορά. Βγαίνοντας λοιπόν από την είσοδο του ναού της Αναστάσεως τα παιδιά ήρθαν και παρακάλεσαν ένα πράγμα: «Κύριε, δεν μπορούμε να πάμε να ξαναπροσκυνήσουμε στον Πανάγιο Τάφο;».

Έχουμε κάνει τόσες εκδρομές στην Αγία Γη με ενήλικες. Ποτέ όταν δώσαμε ελεύθερο χρόνο ένας ενήλικας δεν γύρισε να ζητήσει, αντί να πάει έξω να χαζέψει, να πάει για λίγο και πάλι στον Πανάγιο Τάφο. Αυτά τα παιδιά το ζήτησαν και θα μου επιτρέψετε να κάνω μια εικασία για το γιατί. Γιατί φοιτούν στα Εκπαιδευτήρια «Απόστολος Παύλος».

Με κόπο, με αγωνία, δίνοντας την ψυχή τους η διεύθυνση και το προσωπικό προσπαθούν να πάρουν τις ψυχές και να τις πλάσουν κατάλληλα. Τα παιδιά μπορούν να σας πουν πολλά γι' αυτό. Το ίδιο και οι γονείς τους. Όλοι οι υπόλοιποι απλά βλέπουμε την προσπάθεια, την καμαρώνουμε και ίσως κάπου μέσα μας να τη ζηλεύουμε. Και μακάρι να βρεθούν και άλλες τέτοιες πολύ σημαντικές προσπάθειες, που δε θα βάλουν πρώτα το κέρδος, που δε θα σκεφτούν να κάνουν τώρα στην κρίση κάτι διαφορετικό για να ξεχωρίσουν, αλλά θα θυσιάσουν τα πάντα για να μπορέσουν να δημιουργήσουν ολοκληρωμένες προσωπικότητες.

Ελληνορθόδοξη Παιδεία. Αυτό είναι το ιδανικό. Είναι μια όαση στην έρημο της απαιδεΐας. Δε θα πω τίποτα περισσότερο.

Θα μου επιτρέψετε μόνο να κλείσω αυτή τη σύντομη εισαγωγή με μία προσωπική σκέψη. Πριν από μερικά χρόνια το υπουργείο παιδείας, που μεταλλάχτηκε (αρχικά έχασε το «εθνικής» από τον προσδιορισμό του, ενώ τώρα προηγείται το «πολιτισμού», για να πάει στην άκρη το «παιδείας», για να μη μιλήσουμε για τα θρησκευματα), πανηγύρισε το γεγονός ότι μπήκανε στις αίθουσες οι διαδραστικοί πίνακες. Είναι όμως το ζητούμενο να έχουμε έναν διαδραστικό πίνακα, που όταν κουνάω το χέρι μου αλλάζει εικόνες και θυμίζει στο παιδί έντονα την επαφή που έχει με το διαδίκτυο ή την τηλεόραση;

Ή το ζητούμενο είναι αντί για διαδραστικούς πίνακες να βρούμε δραστήριους δασκάλους που θα κάνουν τα παιδιά μας να μη μένουν αύριο αδρανείς; Εκεί είναι το ζητούμενο της Ελληνορθόδοξης Παιδείας. Και εκεί υπάρχει χώρος για ουσιαστική πρόοδο. Έχω την αίσθηση ότι στα Εκπαιδευτήρια «Απόστολος Παύλος» οι εκπαιδευτικοί είναι δραστήριοι και δεν ξεχνάνε ότι επιτελούν, πρώτα και κύρια, λειτουργήματα. Όλα τα υπόλοιπα έρχονται δεύτερα.

Ξεκινάμε λοιπόν την Ημερίδα αυτή έχοντας μαζί μας δύο σπουδαίους δασκάλους, δασκάλους πανεπιστημιακούς, που ο καθένας έχει τη δική του διαδρομή αλλά και κάτι συγκινητικό: μας έρχονται από δύο πατρίδες λίγο έξω από τα γεωγραφικά όρια της Ελλάδας. Θα μας πουν σε λίγο τα παιδιά στοιχεία για τους εκλεκτούς καθηγητές μας και θα ακούσουμε με πολύ ενδιαφέρον τα όσα έχουν να μας καταθέσουν. Πραγματικά αξίζει να κρατήσουμε κάθε λέξη τους.

Η παρακαταθήκη παιδείας της Ορθοδοξίας

του **Κωνσταντίνου Δεληκωσταντή**,
Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του
Εθνικού & Καποδιστριακού Παν/μίου Αθηνών

Η εικόνα που έχουμε για τον άνθρωπο, για τη θέση στον κόσμο, για το νόημα της ύπαρξής του, για την ελευθερία και για την ευδαιμονία του, για τις θεμελιώδεις αξίες της κοινωνικής ζωής καθορίζουν την άποψή μας για την παιδεία. Η σοβούσα κρίση της παιδείας αντανakλά την κρίση του κυρίαρχου και στη χώρα μας πολιτισμού, πυρήνα του οποίου αποτελεί το «Έχειν».¹ Ο πολιτισμός του Έχειν έχει μετατρέψει το «ζῶον λόγον ἔχον» σε «ζῶον ἔχον» (Έχω, άρα υπάρχω), το οποίο κατέστη νομοτελειακά «ζῶον ἐχόμενον», υποχέριο των συνεχώς διογκούμενων αναγκών του.

Στην εισήγησή μου θα αναφερθώ σε δύο πτυχές της σύγχρονης κρίσης της παιδείας, οι οποίες αποτελούν προεκτάσεις του κτητικού πολιτισμού:

α) Στη διείσδυση της λογικής της τεχνοκρατίας και του οικονομισμού στην εκπαίδευση.

β) Στον ατομοκεντρικό και ευδαιμονιστικό περσοναλισμό της εκπαίδευσης.

Ως εναλλακτική πρόταση παιδείας θεωρώ την παιδεία του προσώπου, πολύτιμη παρακαταθήκη της Ορθοδοξίας.

α) Η διείσδυση της λογικής της

τεχνοκρατίας και του οικονομισμού στην εκπαίδευση

Ο Neil Postman χαρακτηρίζει ως «τεχνοπώλιο» (Technopoly) τον τεχνολογικό ολοκληρωτισμό, την υποταγή όλων των μορφών της πολιτισμικής ζωής στην τεχνολογία.² Το σύμβολο του τεχνοπωλίου είναι ο ηλεκτρονικός υπολογιστής. «Η 'νέα θεότητα' του τεχνοκρατικού πολιτισμού είναι η 'πληροφορία' και βασικές αρχές του η χρηστικότητα, η ακρίβεια και η αποτελεσματικότητα, ενώ στους 'νομοθέτες' του τεχνοπωλίου, στους 'ειδικούς' αποδίδονται εξαιρετικά χαρίσματα».³ «Όποιος ασχολείται με υπολογιστές βλέπει τα πάντα ως δεδομένα (ως data)»,⁴ σημειώνει επιγραμματικά ο N. Postman.

Όλοι γνωρίζουμε ότι οι εξελίξεις στον χώρο των ηλεκτρονικών μέσων κόβουν την ανάσα και αλλάζουν την εικόνα της σύγχρονης κοινωνίας ταχύτατα. Τα μέσα επικοινωνίας δεν μεταδίδουν απλώς πληροφορίες, αλλά διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, τις απόψεις μας για τη ζωή, επηρεάζουν τις σχέσεις μας και τον αξιολογικό προσανατολισμό μας. Τελευταία γίνεται λόγος και για την «ψηφιακή άνοια» (digital dementia), η

οποία προκαλείται από την εξάρτηση από τους υπολογιστές.⁵

Κατά τον N. Postman, με την είσοδο των ηλεκτρονικών υπολογιστών και της άτεγκτης χρησιμοθηρικής λογικής τους στα σχολεία, εγκαθίσταται στον χώρο της εκπαίδευσης το πνεύμα ενός «Βησιγοτθισμού»,⁶ που αλλοιώνει ή και εξαφανίζει τον παιδαγωγικό και ανθρωπιστικό ρόλο του σχολείου. Φυσικά δεν είναι δυνατόν να αγνοήσουμε τις νέες δυνατότητες και ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία και τη μάθηση. Φαίνεται, όμως, ότι σήμερα το σχολείο αναπαράγει, αντί να υπερβαίνει τις αξίες του Έχειν. Εκπαιδεύουμε «παράγοντες», οικονομικούς, πολιτικούς, διοικητικούς κ.λπ. και για τον λόγο αυτό παρέχουμε γνώσεις χρήσιμες στους μελλοντικούς παράγοντες, δεξιότητες που έχουν ζήτηση, σε ανθρώπους που θα λειτουργήσουν «αποτελεσματικά», προσαρμοσμένοι στις ανάγκες και στη λειτουργία του «συστήματος», όχι γνώση που εξανθρωπίζει, που απευθύνεται στον άνθρωπο ως ον ελευθερίας.

Στενά συνδεδεμένο με το πνεύμα του «τεχνοπωλίου» είναι και το γεγονός ότι η εκπαίδευση υποτάσσεται στις μέρες μας με γοργούς ρυθμούς στις ανάγκες και στις αρχές λειτουργίας της οικονομίας, κάτι

που καθιστά δύσκολη τη διατήρηση του ανθρωπιστικού προσανατολισμού της. Όπως λέγει ο Antony Giddens, «τα σχολεία 'επανασχεδιάζονται' σήμερα με τον ίδιο τρόπο όπως οι βιομηχανικές εταιρίες», αποτελούν μαζί με τα νοικοκυριά, «τους κύριους στόχους των μεγάλων βιομηχανιών των μέσων μαζικής επικοινωνίας».⁷ Ο Giddens συμπληρώνει: «Έχει λεχθεί ότι γύρω στα 70-80% των δοκιμών στις τηλεπικοινωνίες που γίνονται παγκοσμίως στον τομέα των αναπτυσσόμενων τεχνολογιών των πολυμέσων, αφορούν την εκπαίδευση ή τουλάχιστον έχουν μια εκπαιδευτική διάσταση».⁸ Δεν είναι διόλου τυχαίο ότι τα παιδιά αντιμετωπίζονται ως «αγορές», και η ιδέα της παιδικότητας γίνεται «οικονομική κατηγορία».⁹

β) Ο ατομοκεντρικός και ευδαιμονιστικός προσανατολισμός της εκπαίδευσης

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα, παρά την κοινωνική της πρόσοψη, φαίνεται ότι κυριαρχείται από το πνεύμα του ατομοκεντρισμού.¹⁰ Καλλιεργείται ο δικαιωματισμός,

ο οποίος αμβλύνει τις κοινωνικές ευαισθησίες της ανθρώπινης ψυχής και διαμορφώνει ανθρώπους, οι οποίοι είναι ανίκανοι να ζήσουν τη ζωή ως σχέση. Ο ατομοκεντρικός προσανατολισμός βρίσκει σήμερα στον ευδαιμονισμό σύμμαχο και

Επίσκεψη στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης

1 Βλ. Ε. Φρομ, *Να έχεις ή να είσαι*, μτφρ. από τα αγγλικά Ε. Τζελέπογλου, εκδ. Μπουκουμάνη, Αθήνα 1978.

2 Βλ. Ν. Πόστμαν, *Τεχνοπώλιο. Η υποταγή του πολιτισμού στην τεχνολογία*, μτφρ. από τα αγγλικά Κ. Μεταξά, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1997.

3 Βλ. ό.π., 99.

4 Ο.π., 27.

5 Βλ. M. Spitzer, *Digitale Demenz. Wie wir uns und unsere Kinder um den Verstand bringen*, München 2012.

6 Βλ. N. Postman, *Die Verweigerung der Hörigkeit. Lauter Einsprüche*, μτφρ. από τα αγγλικά R. Kaiser, Frankfurt a.M. 1988, 158-162.

7 A. Giddens, *Κοινωνιολογία*, μτφρ. από τα αγγλικά Α.Γ. Τσαούση, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2002, 564.

8 Ο.π., 563.

9 Ν. Πόστμαν, *Η πωξίδα του μέλλοντος. Πώς το παρελθόν μπορεί να βελτιώσει το μέλλον μας*, μτφρ. από τα αγγλικά Κ. Μεταξά, Αθήνα 2002, 150.

10 Βλ. Κ. Δεληκωσταντή, *Η παιδεία ως πολιτισμός του προσώπου*, εκδ. Έννοια, Αθήνα 2009, 57-78.

συνοδοιόρο.

Το σύγχρονο σχολείο, αντί να βοηθά τα παιδιά να απελευθερωθούν από την τυραννία των αναγκών, τα υποδουλώνει σε αυτές. Όμως, με τη θεοποίηση των αναγκών και των ικανοποιήσεων δεν σφυρηλατείται η ελευθερία του ανθρώπου, η οποία είναι πάντοτε υπόθεση αυθυπέμβασης και άσκησης. Ο προσανατολισμός της αγωγής προς τον ευδαιμονισμό κάνει τον άνθρωπο ανίκανο να βιώσει θετικά εκείνη την ευδαιμονία που συνδέεται με την ελευθερία μας, η οποία, όπως λέγει ο Arnold Gehlen, είναι «καρπός του αυτοπεριορισμού».¹¹ Με αυτή την έννοια, η αγωγή, εφόσον αναφέρεται στην ελευθερία μας, οφείλει να είναι πάντοτε «ασκητική». Κατά συνέπεια, ο ευδαιμονιστικός προσανατολισμός της εκπαίδευσης αποτελεί ανθρωπολογική και παιδαγωγική αστοχία.

Ο ατομοκεντρισμός και ο ευδαιμονισμός έχουν στήριγμα τον διάχυτο παιδαγωγικό ουμανιταρισμό.¹² Γι' αυτόν, ο λόγος περί καθήκοντος και δέσμευσης θεωρείται άσκηση βίας στην ανθρώπινη φύση και η παιδαγωγική παρέμβαση ως κηδεμόνευση και ετερονομία. Ζούμε σήμερα τις ποικίλες παρενέργειες του

ουμανιταρισμού, την ανθρωπολογική μονομέρεια και τον παιδαγωγικό ουτοπισμό, τις ακραίες τοποθετήσεις σε θέματα των όρων και των ορίων της αγωγής, την υποτίμηση της πειθαρχίας, την ευδαιμονιστική εκδοχή της ηθικής, την απόρριψη πολύτιμων ανθρωπιστικών παραδόσεων, τις παρερμηνείες της ελευθερίας, τον αφηρημένο ανθρωπισμό και τις συρρικνωτικές ιδεολογίες με τους ποικίλους ισοπεδωτισμούς. Η ουμανιταριστική αγωγή δεν προετοιμάζει τη νέα γενιά για να σηκώσει το βάρος της παράδοσης, της πολιτικής, της γλώσσας, της ταυτότητας, για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και να αναλάβει τις ευθύνες της στη γεμάτη αντιφάσεις κοινωνία. Λησμονεί ότι η ανθρωπιά δεν είναι *factum*, αλλά πάντοτε *faciendum*, καθήκον και χρέος, κάτι που πρέπει να κατακτηθεί με αγώνες, κάτι που θέλει χρόνο να ριζώσει, να αναπτυχθεί, να καρποφορήσει. Δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις στον δρόμο προς την ελευθερία.

Η απάντηση στη σύγχρονη κρίση της παιδείας βρίσκεται κατά την άποψή μου μέσα στην ολόφωτη ορθόδοξη παράδοσή μας, η οποία είναι ταμειυτήρας ζωτικών αληθειών για τον άνθρωπο και

Μαΐος 2015, βράβευση από τον Υπ. Παιδείας

το νόημα της ελευθερίας του. Κανείς δεν τίμησε και δεν καταξίωσε τον άνθρωπο τόσο όσο η ορθόδοξη παράδοση. Σε κανένα πνευματικό κίνημα δεν συνδυάστηκε η προσφορά νοήματος και αλήθειας με την ελευθερία, όπως και όσο στον χώρο της Ορθοδοξίας. Πουθενά δεν συμφιλιώθηκε τόσο βαθιά ο νους και η καρδιά, η πίστη και η γνώση, η ελευθερία και η αγάπη, η ψυχή και το σώμα, ο άνδρας και η γυναίκα, το άτομο και η κοινωνία, η φύση και η ιστορία, το πνεύμα και η ύλη, ο ουρανός και η γη, όσο στη ζωή της Ορθοδοξίας. Η Ορθοδοξία είναι δεμένη με την ψυχή μας, με τις αξίες και την ηθική μας συνείδηση, με τη γλώσσα μας, τη μουσική μας, τα ήθη και τα έθιμά μας, τις χαρές και τις λύπες μας, με ολόκληρο τον πολιτισμό μας.

Χαρακτηρίζω αυτόν τον πνευματικό πολιτισμό που παρήγαγε η ορθόδοξη παράδοσή μας «πολιτισμό του προσώπου».¹³ Αυτός πρέπει να καλλιεργείται και να διασώζεται μέσα στην παιδεία μας, παρά τους κλυδωνισμούς που βιώνουμε. Το «σχολείο του προσώπου», το «κρυφό σχολείο» της αντίστασης στους σύγχρονους ποικιλώνυμους κατακτητές, ο προσωποκεντρικός χαρακτήρας της αγωγής, το ήθος του δασκάλου και η ασκητική της μαθητείας αποτελούν ύψιστες κατακτήσεις του ορθόδοξου πολιτισμού, με

πανανθρώπινη προοπτική.

Κεντρική έννοια και της παιδείας του προσώπου είναι η ελευθερία. Στο θέμα της ελευθερίας και της ορθής κατανόησής της συμπυκνώνονται όλα τα προβλήματα της αγωγής και της παιδείας. Παιδεία ελευθερίας σημαίνει να διδάξουμε τα παιδιά μας να μην βλέπουν την ελευθερία τους στο κλείσιμο στον εαυτό τους αλλά στην αγαπητική ανοιχτοσύνη, στη δέσμευση και όχι στην αυτάρεσκη αυθαιρεσία, στη διακονία και όχι στην παγερή αυτοπραγμάτωση. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο π. Alexander Schmemmann¹⁴ πίστευε ότι τα ακριβά, τέλεια οργανωμένα κολλέγια της Αμερικής – που θαυμάζουμε κι εμείς – δεν δίνουν στους νέους «έμπνευση και όραμα», δεν δίνουν «παιδεία». Γιατί η παιδεία «βασίζόταν παλιά σ' ένα όραμα, επικεντρωνόταν στη διακονία». Αυτό ήταν που έδινε νόημα και ομορφιά στη ζωή, «το φως της ζωής ως διακονίας έτρεφε τους ανθρώπους». Και ο Α. Schmemmann σχολιάζει: «Οι νέοι φτωχαίνουν όταν τους προσφέρονται μόνο 'κριτικές προσεγγίσεις', φροϋδική αυτοανάλυση και (λαμπερή, αλλά τελικά) μίζερη επιτυχία».¹⁵

Ο πολιτισμός του προσώπου σημαίνει αντίσταση στην αντικειμενοποιημένη ζωή, σε όλες τις αντιπερσωναλιστικές δυνάμεις, στον οικονομισμό, στην τεχνοκρατία και στον επιστημονισμό. Η επιστήμη είναι μεν η

11 A. Gehlen, *Moral und Hypermoral. Eine pluralistische Ethik*, Frankfurt a.M./Bonn 1970, 100.

12 Βλ. Κ. Δελικωσταντή, «Ψεις του σύγχρονου παιδαγωγικού ουμανιταρισμού», στο έργο: *Αγωγή αγάπης και ελευθερίας. Τιμητικό αφιέρωμα στον ομότιμο καθηγητή Χρήστο Κ. Βασιλόπουλο*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2012, 85-98.

13 Βλ. Κ. Δελικωσταντή, «Ο ορθόδοξος πολιτισμός του προσώπου ως παρακαταθήκη παιδείας», στο έργο: *Εκατονταετηρίς Σχολής Βελλάς (1911-2011). Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου (6-9 Οκτωβρίου 2011)*, Βελλά Ιωαννίνων 2013, 451-458.

14 π. Α. Σμέμαν, *Ημερολόγιο 1973-1983*, μτφρ. από τα αγγλικά Ι. Ροηλίδη, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 2002, 192-193.

15 Ο.π., 193.

μεγάλη δύναμη της εποχής μας, η συμβολή της όμως κινείται στον χώρο των μέσων. Το ανθρώπινο πρόσωπο αντιστέκεται -και θα συνεχίσει να αντιστέκεται- στον παγερό εναγκαλισμό της επιστήμης, στη μετατροπή του σε αντικείμενο ή σε μετρήσιμο μέγεθος. Το πρόσωπο και η ελευθερία του ανήκουν σε εκείνες τις διαστάσεις της ζωής, όπου οι αριθμοί δεν έχουν τίποτε να πουν.

Ο πολιτισμός του προσώπου δεν είναι ασύμβατος μόνον με τον ατομοκεντρισμό, αλλά και με τον κολλεκτιβισμό κοσμικού ή θρησκευτικού τύπου. «Είμαι πρόσωπο» σημαίνει είμαι ανεπανάληπτος, με μία ετερότητα, η οποία είναι έκφραση του γεγονότος ότι υπάρχω μέσα από σχέσεις. Στην κοινωνία των προσώπων ο άνθρωπος δεν είναι δυνατόν να καταστεί αφηρημένη απρόσωπη οντότητα.

Η παιδεία του προσώπου είναι σε θέση να βοηθήσει τους νέους να ζήσουν αυθεντικά μέσα στη διαμορφούμενη σύγχρονη πολυπολιτισμική κοινωνία. Μόνον όσοι διαμορφώνουν ξεκάθαρη ταυτότητα και ανοιχτοσύνη, κάτι που παρέχει η παιδεία του προσώπου, είναι σε θέση να κατανοούν το διαφορετικό, να επικοινωνούν και να διαλέγονται δημιουργικά με αυτό. Πράγματι, πώς μπορεί κανείς να ενδιαφέρεται για τον πολιτισμό του άλλου, αν δεν έχει δικό του πολιτισμό που αγαπά και καλλιεργεί; Το μέλλον ανήκει σε εκείνους που έχουν «πατρίδα» και αναζητούν την επικοινωνία

με τους άλλους, με τους οποίους μοιράζονται τον κόσμο.¹⁶

Είναι προφανές ότι η ορθόδοξη παιδεία του προσώπου καλείται να επιτελέσει σήμερα σπουδαίο αλλά και δύσκολο έργο. Στο πλαίσιο της τα παιδιά και οι νέοι μας θα διδάσκονται τον λόγο του σταυρού και της αναστάσεως, φιλοκαλία και φιλανθρωπία, δικαιοσύνη και ειρήνη, ελευθερία και αγάπη, κοινοτικό πολιτισμό και ήθος, δημιουργικότητα και αντίσταση στις συρρικνώσεις του ανθρώπου, αλήθειες που συγκλόνισαν τον Απόστολο Παύλο, τον Μέγα Βασίλειο, τον Ιερό Φώτιο, τους ασκητές της ερήμου, βασιλείς και ισχυρούς της γης, ποιητές, διανοούμενους, καλλιτέχνες και επιστήμονες. Θα διδάσκονται το πνεύμα που δημιούργησε την Αγία-Σοφία, την ορθόδοξη εικόνα, το θαύμα της αγιότητας, δηλαδή την πρόταση ζωής της Εκκλησίας, την αντίληψη της για τα μέγιστα και τα πρωτεύοντα του βίου. Θα μαθαίνουν ότι η ύψιστη ελευθερία του χριστιανού είναι η εκούσια παραίτηση από τα δικαιώματά του, ότι είναι το τέλος του «δικαιώματος», το οποίο στην ασκητική μας παράδοση συμπίπτει με την «ἀκέφαλον ὑπερηφανίαν». Στο Νέον Μητερικόν διαβάζουμε: «Παρέβαλόν ποτε σκητιῶται τῇ ὁσίᾳ Σάρρα, ἡ δὲ παρέθηκεν αὐτοῖς κανίσκιν μετά χρειῶν. Οἱ δὲ γέροντες ἀφέντες τὰ καλά, ἔφαγον τὰ σαπρά. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμία Σάρρα• «Ὅντως ἐν ἀληθείᾳ, σκητιῶται ἐστέ».¹⁷

Όλα αυτά είναι σύγχρονα, επίκαιρα, γεμάτα φως, γιατί είναι αληθινά. Όλοι όσοι ζητούν εκσυγχρονισμό των αληθειών αυτών μάλλον παραλογίζονται. Πώς να εκσυγχρονίσεις τον σταυρό, πώς να τον προσαρμόσεις στις απαιτήσεις ενός μηδενιστικού πλουραλισμού; Ο σταυρός του Χριστού είναι «η κρίση της κρίσεώς μας», η ανυπέρβλητη αλήθεια της ελευθερίας μας. Πόσο αντιπροοδευτικό είναι άραγε να προσπαθούμε να μεταδώσουμε στα παιδιά «παραδοσιακές» αξίες, όπως το ήθος της ασκητικής ελευθερίας, η προτεραιότητα του Είναι απέναντι στο Έχειν, ο σεβασμός της δημιουργίας και η ευχαριστιακή σχέση με την κτίση, και να διδάσκουμε την αντίσταση στον ευδαιμονισμό, στον καταναλωτισμό και στην υποταγή στη λογική των ακόρεστων αναγκών; Γιατί θα έπρεπε να εγκαταλείψουμε το ήθος της αυθυπέρβασης, του κοινοτισμού, της προτεραιότητας της σχέσης απέναντι στην κτήση και να στηρίζουμε τη σύγχρονη ατομικιστική εκδοχή της ελευθερίας, την αδιέξοδη ιδεολογία της αυτοπραγμάτωσης; Πόσο «συντηρητικό» είναι να μη θέλουμε να μετατραπεί το σχολείο αποκλειστικά σε χώρο μετάδοσης πληροφοριών και σε «παράδεισο» ψηφιακής μονοκουλτούρας, σε εκπαιδευτήριο μελλοντικών «παραγόντων», σε ένα χώρο κυριαρχίας των μηχανών και της μηχανιστικής νοοτροπίας, και να αγωνιζόμαστε, ξεκινώντας από την ορθόδοξη χριστιανική ιδέα της παιδείας, για ένα σχολείο-κιβωτό του πολιτισμού του προσώπου, για ένα σχολείο-χώρο αντίστασης στο πνεύμα του άκρατου οικονομισμού; Το πώς μία κοινωνία εκτιμά και οργανώνει την

εκπαίδευση των παιδιών και των νέων, το πώς βλέπει τον δάσκαλο και τον μαθητή, το σχολείο και τους σκοπούς της παιδείας, μαρτυρεί και θα μαρτυρεί αδιάψευστα για το βάθος του ανθρωπισμού της και για την

Στην μαρτυρική Τένεδο

ποιότητα των οραμάτων της.

Η μελέτη της ορθόδοξης παράδοσης αποκαλύπτει έναν αδαπάνητο πνευματικό θησαυρό. Μας ανοίγει τα μάτια να δούμε την ομορφιά και το βάθος των όντων, και παράλληλα μας κινητοποιεί να αντιστεκόμαστε στη χρησιμοθηρία, στον ακόρεστο ηδονισμό, στην ιδέα μιας αποκλειστικά τεχνικής προόδου, στην εκμετάλλευση της φύσης και της ανθρώπινης φύσης. Η Ορθοδοξία απηχεί αναζητήσεις μιας μοναδικής ποιότητας ζωής και πνευματικότητας. Ο προσανατολισμός στην ιδέα του προσώπου δεν αποκλείει, φυσικά, την αξιοποίηση των ευεργετημάτων στο χώρο των μέσων, που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία στην εκπαίδευση.

16 Βλ. Κ. Δελγκωσταντής, «Η ορθόδοξη χριστιανική αγωγή απέναντι στις σύγχρονες πολιτισμικές προκλήσεις», *Ορθοδοξία και Παιδεία*, τεύχος 5 (Δεκέμβριος 2006), 61-71, εδώ 65-68.

17 *Νέον Μητερικόν*, επιμ. Π.Β. Πάσχου, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1990, 31.

Μάλλον εγγυάται την ορθότερη εφαρμογή τους. Γιατί είναι προφανές ότι η διδασκαλία και η μάθηση καρποφορούν, όταν είναι ενταγμένες στη σωστή προσωπική σχέση δασκάλου και μαθητή.

Στην παιδεία υπάρχουν ανθρωπολογικές σταθερές και διαχρονικές αλήθειες. Γι' αυτό ο εκπαιδευτικός του χτες έχει πολλά κοινά με τον καλό δάσκαλο του σήμερα. Κι αυτός απευθύνεται σε παιδιά, έστω και με αλλαγμένη από ποικίλες επιρροές παιδικότητα, κι αυτός θα πρέπει να μεταδίδει όχι μόνο γνώσεις αλλά και αξίες, να στηρίζει τους νέους στην αναζήτηση ταυτότητας, να είναι καλός επιστήμονας της αγωγής και να έχει το ήθος του δασκάλου. Και σήμερα ισχύει ότι ο καλός δάσκαλος είναι «η ψυχή» του σχολείου. Μόνον όταν υπάρχουν δάσκαλοι πραγματικοί, υπάρχουν και αληθινί μαθητές. Όταν ο δάσκαλος μετατρέπεται σε «εκπαιδευτικό», τότε εξαφανίζεται και το πνεύμα της μαθητείας, τότε και οι μαθητές γίνονται απλοί «εκπαιδευόμενοι».¹⁸

Φαντάζομαι ότι αρκετοί από εσάς θα διερωτώνται, αν αυτά που ανέφερα είναι ρεαλιστικά, αν υπάρχει περίπτωση να τα πάρουν στα σοβαρά οι ιθύνοντες, να προβληματισθούν οι εκπαιδευτικοί μας. Σαφέστατα, είναι εξαιρετικά δύσκολο να ακουστεί ο παιδευτικός λόγος της Ορθοδοξίας μέσα στο σύγχρονο πανδαιμόνιο του ευδαιμονισμού, του ασύδοτου εαυτοκεντρισμού και των ατελειώτων μεταρρυθμίσεων και αντιμεταρρυθμίσεων

στην εκπαίδευση. Από την άλλη, η προβολή των «γνήσιων στοιχείων της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης» αποτελεί θεσμοθετημένο στόχο σύνολης της εκπαίδευσής μας. Αυτό σημαίνει ότι χωρίς αναφορά στον πολιτισμό του προσώπου δεν μπορεί και δεν πρέπει να συζητείται το πρόβλημα της παιδείας στη χώρα μας, κι αυτό οφείλουμε να το τονίζουμε αδιαλείπτως.

Πιστεύω ότι τα Εκπαιδευτήριά σας και άλλα παρόμοια εκπαιδευτικά ιδρύματα, που ενσαρκώνουν και διασώζουν τον πολιτισμό του προσώπου, πρέπει να εξακολουθήσουν να λειτουργούν, πιστά σε αυτή την παράδοση, η οποία βοήθησε τα παιδιά και τους νέους να αναπτύξουν αισθητήριο για τα ουσιαστά της ζωής. Τα σχολεία αυτά είναι πολύτιμα για το μέλλον της παιδείας στη χώρα μας, το οποίο, κατ' εμέ, είναι συνδεδεμένο ακατάλυτα με το μέλλον της παιδείας του προσώπου.

Ευχαριστώ για την προσοχή και την υπομονή σας!

29 Ιουνίου, εορτή Απ. Παύλου, Αρχ. Κόρινθος

¹⁸ Βλ. Κ. Δελγκωσταντή, *Η σχολική θρησκευτική αγωγή μεταξύ Παιδαγωγικής και Θεολογίας*, εκδ. Έννοια, Αθήνα 2009, 27-53.

10 χρόνια...

10 επετειακές εκδηλώσεις

► 27 Ιουνίου 2014: Συμμετοχή στα «Η' Κορίνθου Παύλεια» με ομιλία από τον κ. Νικ. Βούλγαρη, Θεολόγο-Συγγραφέα, και θεατρική παράσταση με θέμα «Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός στα ίχνη του Αποστόλου των Εθνών»

► 28η Οκτωβρίου 2014: Συμμετοχή στον εορτασμό της εθνικής επετείου από την Ι. Μητρόπολη Κορίνθου με παρουσίαση του Χρονικού του 1940

► 13-17 Νοεμβρίου 2014: Προσκυνηματική εκδρομή στην Αγία Γη με πολλαπλή ωφέλεια για μαθητές και ενήλικες. Ζωντανή συνέντευξη μαθητών-προσκυνητών στον κ. Λυκούργο Μαρκούδη, Δ/ντή προγράμματος του Ρ/Σ «Πειραϊκή Εκκλησία» και παρουσίαση τριών σχετικών εκπομπών.

► 3 Δεκεμβρίου 2014: Παρουσίαση της θεατρικής παράστασης «Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός» στο Μπουσουλοπούλειο Θέατρο Άργους, μετά από πρόσκληση του Σεβ. Μητροπολίτου Αργολίδος κ. Νεκταρίου

► 9-11 Δεκεμβρίου 2014: Παρουσίαση της θεατρικής παράστασης «Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός» στο Θεολογικό Συνέδριο για τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό που διοργανώθηκε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και την Ι. Μονή Βατοπαιδίου

► Ιανουάριος 2015: Έκδοση ετήσιου Ημερολογίου αφιερωμένου στην 10ετή πορεία των Εκπαιδευτηρίων.

► Φεβρουάριος 2015: Παραγωγή ταινίας μικρού μήκους για τη συμμετοχή στον πανελλήνιο Διαγωνισμό που διοργάνωσαν τα Υπουργεία Παιδείας Ελλάδας και Κύπρου με θέμα τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο και η οποία έλαβε το πρώτο βραβείο

► 25η Μαρτίου 2015: Εορταστική εκδήλωση με θεατρική παράσταση, παρουσίαση και χορωδία με θέμα «Ευαγόρας Παλληκαρίδης, ο ποιητής της λευτεριάς»

► Ιούνιος 2015: Παραγωγή 15λεπτης προβολής με θέμα «Εκπαιδευτήρια 'Απ. Παύλος': 10 χρόνια προσφορά ελληνορθόδοξης παιδείας»

► Ιούλιος 2015: Λειτουργία των θερινών Κατασκηνωτικών Σεμιναρίων 2015 με γενικό σύνθημα «Προϊστασθαι καλών έργων» και έμφαση στην αξία του ελληνορθόδοξου πολιτισμού και την προσφορά στον συνάνθρωπο

Τι σημαίνει Πατρίδα

της **Μαρόπης Σπυροπούλου,**
*Ομ. Καθηγήτριας της Οδοντιατρικής Σχολής
του Παν/μίου Αθηνών*

Θέλω ειλικρινά να ευχαριστήσω γι' αυτή την πρόσκληση να είμαι σήμερα εδώ μαζί σας, σε μια εκδήλωση που αν μη τι άλλο είναι μια εκδήλωση ψυχής και ευγνωμοσύνης για όσα αυτό το εκπαιδευτήριο προσφέρει αυτά τα 10 χρόνια και εγώ αισθάνομαι πολύ μεγάλη την ευγνωμοσύνη του ότι μου κάνατε την τιμή να είμαι απόψε εδώ και να είμαι ομιλήτρια. Σας ευχαριστώ από καρδιάς.

Κάθε χρόνο, όταν γιορτάζουμε μια εθνική μας επέτειο με πανηγυρικούς λόγους, παρελάσεις και διάφορες άλλες εκδηλώσεις, ακούμε ίσως να επαναλαμβάνονται γνωστές φράσεις γεμάτες από πατριωτικό φρόνημα, όπως για παράδειγμα «μητρός τε καί πατρός καί τῶν ἄλλων προγόνων ὑπάντων τιμιώτερόν ἐστίν ἡ πατρίς καί σεμνώτερον καί ἁγιώτερον». Επίσης «εἰς οἰωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περί πάτρης». Και ακόμα: «ἐλευθερία ἢ θάνατος» ή «αἱ ἡμέτεραι δυνάμεις ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους» και «το λαμπρό παράδειγμα των ηρώων μας». Φράσεις που φέρνουν στον νου όχι μόνο ένδοξες σελίδες της ιστορίας μας αλλά και μια διαχρονική και αναντικατάστατη σε συμβολισμό νόημα, μια έννοια που δεν είναι άλλη από την έννοια της πατρίδας. Τι να σημαίνει όμως στη μύχια ουσία της αυτή

η υπέροχη τρισύλλαβη ελληνική λέξη; Αν κοιτάξουμε τους ορισμούς που δίνουν τα λεξικά στο αντίστοιχο λήμμα, θα βρούμε κάποιους που είναι αυτονόητοι. Όπως, για παράδειγμα, «πατρίδα είναι η χώρα ή ο τόπος καταγωγής», «πατρίδα είναι ο τόπος όπου κάποιος γεννήθηκε». Θα βρούμε όμως και έναν ορισμό που νομίζω ότι δίνει την πιο αληθινή και πιο ουσιαστική σημασία σ' αυτή τη λέξη. Είναι αυτός που λέει ότι «πατρίδα είναι οτιδήποτε συνδέει τα άτομα-μέλη ενός έθνους, π.χ. το πάτριο έδαφος και η κοινή κληρονομιά τους, καθώς και ό,τι άλλο συνδέει τα μέλη αυτά μεταξύ τους». Στο σημείο αυτό νομίζω ότι ταιριάζει να θυμηθούμε το πώς επιγραμματικά περιγράφει ο Ηρόδοτος τα στοιχεία που συνιστούν το «ελληνικόν», δηλαδή την κοινή ταυτότητα των Ελλήνων, αυτήν που τους καθιστά έθνος. Το «ελληνικόν», λέει, δομείται από το ότι υπάρχει μεταξύ τους «ὅμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι, ἥθεά τε ὁμότροπα», δηλαδή ομοειδή ήθη και έθιμα. Κάνει όμως και ιδιαίτερη μνεία για τους της ημετέρας παιδείας μετέχοντας.

Αυτά λοιπόν, εκτός των άλλων αιτίων, ήσαν τότε όσα θεωρούσαν οι Αθηναίοι ότι

τους επέβαλλαν να αποτρέψουν με κάθε τρόπο και με κάθε τίμημα την υποδούλωση της Ελλάδας στους Μήδους και τα αναφέρει ο Ηρόδοτος στο σημείο της ιστορίας του που μιλάει για τη μάχη των Πλαταιών. Αξίζει δε να επισημανθεί και το ότι το «ελληνικόν», δηλαδή αυτό το κοινό χαρακτηριστικό των ανθρώπων που ανήκουν στο έθνος, δεν αφορά μόνο αυτούς που ζουν στον ίδιο γεωγραφικό χώρο, δηλαδή στην οριοθετημένη από σύνορα πατρίδα. Εδώ ο Ηρόδοτος δίνει την έννοια του έθνους, αφού και τότε όπως και σήμερα όσοι χαρακτηρίζονται από αυτά τα κοινά στοιχεία, σε όποιο γεωγραφικό χώρο και αν ζουν, αποτελούν το «ελληνικόν», δηλαδή το ελληνικό έθνος.

Σκεπτική, επομένως, και ανήσυχη προβληματίζομαι μπροστά σε κάποιες σύγχρονες προσπάθειες που γίνονται στην πατρίδα μας, δυστυχώς και μέσα από εγκεκριμένα εκπαιδευτικά βιβλία ιστορίας, ώστε να πάρει άλλες, εντελώς διαφορετικές, σημασίες η έννοια πατρίδα και οι αγώνες που έγιναν γι' αυτήν με -επιτρέψτε μου

Στη Βουλή των Ελλήνων

τον νεολογισμό- «θολοκοουλτουριάρικες» επιστημονικές και παγκοσμιοποιημένες εκδοχές. Και τρομάζω. Αναλογίζομαι πως δεν υπάρχει λαός στον κόσμο όλο που να μην υπερηφανεύεται για την πατρίδα του, που να θέλει συνειδητά να παραβλέπει ή ακόμα και να διαγράφει ό,τι μπορεί να τον κάνει να καμαρώνει γι' αυτή την πατρίδα. Για παράδειγμα, θυμάμαι ότι στην Αμερική στις εθνικές γιορτές δεν υπήρχε ούτε ένα σπίτι χωρίς σημαία. Δεν υπήρχε ούτε ένας συνάδελφός μας στο

πανεπιστήμιο που να μη στέκεται σε στάση προσοχής και με το δεξί χέρι πάνω στην καρδιά του στο άκουσμα του εθνικού τους ύμνου. Ακόμα, διαβάζω στα κείμενα του νομπελίστα συγγραφέα Ναγκίμπ Μαχφούζ του Αιγυπτίου τα γεμάτα από αγάπη λόγια του για την πατρίδα του την Αίγυπτο και αναφέρω την πολύ χαρακτηριστική φράση του, που εκπέμπει μύχιο καμάρι. Λέει: «Στη Βίβλο αναφέρονται πολλές φορές η Αίγυπτος και οι Αιγύπτιοι ως ευλογημένοι». Και αναρωτιέμαι: Γιατί εδώ στην πατρίδα μας φτάσαμε στο σημείο να κινδυνεύει να χαρακτηριστεί κάποιος εθνοκεντρικός και εθνικιστής, όταν ως Έλληνας λέει σήμερα ότι αγαπάει την πατρίδα του με όλα όσα με αυτή τη λέξη σημαίνονται. Και ακόμα, συνεχίζει να με βασανίζει το αρχικό ερώτημα: Τι σ' αλήθεια σημαίνει σήμερα για εμάς αυτή η έννοια, η πατρίδα;

Επιστρέφω πάλι και πάλι στους προηγούμενους ορισμούς των λεξικών και προσπαθώ να συγκεκριμενοποιήσω εκείνα που χωράνε στις

φράσεις «πάτριον έδαφος» και «κοινή κληρονομιά». Με συνεπαίρνει μια μαγική και μαγευτική συγχρόνως δίνη, γιατί όσα βρίσκω εκεί μέσα σ' αυτή την κοινή κληρονομιά είναι αναρίθμητα και έχουν και απέραντες προεκτάσεις. Είναι πάνω και πέρα από όσα οι απλές καθημερινές λέξεις μπορούν να καθορίσουν και να περιγράψουν, αφού όλα αυτά, όπως ακούσαμε και λίγο πριν, οριοθετούνται μόνο με αντίκρισμα ψυχής. Στη συνέχεια αρχίζω να συνειδητοποιώ ότι αυτές οι ίδιες οι απλές,

σημερινές, καθημερινές φράσεις «μητρός τε και πατρός», «ελευθερία ή θάνατος», ίδιες εδώ και τρεις χιλιάδες χρόνια, αποτελούν ένα μεγαλειώδες στοιχείο της κοινής μας κληρονομιάς. Άρα η γλώσσα μας είναι πατρίδα. Διότι η απήχηση που έχει μέσα μας η κάθε απλή, συνηθισμένη και καθημερινή έκφραση μάς κάνει να επικοινωνούμε μεταξύ μας με έναν κοινό, μυστικό και αδιάσπαστο διαχρονικά κώδικα, που από τα βάθη των καιρών μεταγγίζεται και αρδεύει συγχρόνως σαν αθάνατο νερό γενιά με τη γενιά τους Έλληνες.

Αξίζει να ακούσουμε λίγα μόνο λόγια από όσα είπε ο Οδυσσέας Ελύτης σε μian εκδήλωση που είχαν οργανώσει προς τιμήν του οι Έλληνες της Σουηδίας, αφού τελείωσαν οι πανηγυρισμοί της απονομής του βραβείου Νόμπελ τον Νοέμβριο του 1979.

Είπε: «Και, αν μου το συγχωρείτε, να σας δώσω μια γνώμη. Ακούστε την, όσο καλά κι αν ζείτε σε αυτή την φιλόξενη, την ευγενική χώρα, όσο κι αν νιώθετε καλά και στεριώνετε και κάνετε οικογένεια. Μην ξεχνάτε την πατρίδα μας και προπαντός τη γλώσσα μας. Πρέπει να 'σαστε περήφανοι, να 'μαστε όλοι περήφανοι, εμείς και τα παιδιά μας, για τη γλώσσα μας. Είμαστε οι μόνοι σε ολόκληρη την Ευρώπη που έχουμε το προνόμιο να λέμε τον ουρανό ουρανό

και τη θάλασσα θάλασσα, όπως την έλεγαν ο Όμηρος και ο Πλάτωνας πριν από τρεις χιλιάδες χρόνια».

Δεν είναι λίγο αυτό. Η γλώσσα δεν είναι μόνο ένα μέσο επικοινωνίας. Κουβαλάει την ψυχή του λαού μας και όλη του την ιστορία και όλη του την ευγένεια. Χαίρομαι και αυτή τη στιγμή που σας μιλάω σ' αυτή τη γλώσσα. Και ο μεγάλος μας ποιητής Νικηφόρος Βρεττάκος έχει γράψει για τη γλώσσα μας: «Ευχαριστώ τις μακριές σειρές των προγόνων που δούλεψαν τη φωνή, την τεμάχισαν σε κρίκους, την 'καμαν νοήματα,

Από το θεατρικό, ο Γέρος του Μοριά

τη σφυρηλάτησαν όπως οι μεταλλουργοί το χρυσάφι κι έγινε Όμηροι, Αισχύλοι, Ευαγγέλια και άλλα κοσμήματα». Λέμε λοιπόν «θάλασσα» και λέμε «ουρανό» και εννοούμε όλοι μας το ίδιο στοιχείο, το ίδιο χρώμα, το ίδιο αισθητικό μάγεμα, το

ίδιο ονειρικό αναπόλημα που έχουμε βιώσει όλοι μας. Είναι όμως και αυτό το ίδιο που βίωσαν με αυτές τις ίδιες λέξεις οι πρόγονοί μας που έζησαν εδώ σ' αυτή τη γωνιά του κόσμου κάτω από τα ίδια αστέρια και πάνω στο ίδιο χώμα. Στο χώμα που, όπως λέει ο Δροσίνης στο ποίημά του «Χώμα ελληνικό» που μαθαίναμε κάποτε και απαγγέλλαμε στο σχολείο, έχει θάψει λείψανα αγιασμένα.

Λέμε ακόμα «λεβεντιά» και «φιλότιμο» και ξέρουμε ότι δε χρειάζεται να προσθέσουμε τίποτα άλλο για να συνεννοηθούμε και να

φέρουμε στο κέντρο της συνειδήσεώς μας μορφές, γεγονότα, θυσίες και συγκινήσεις που δίνουν περιεχόμενο και προεκτάσεις σε αυτές τις δύο λέξεις, τις ελληνικές λέξεις. Κι ακόμα, με τη δική μας λέξη «ήρωες», που πέρασε ίδια και προίκισε όλες τις άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, εμείς οι Έλληνες ξέρουμε καλά από τι ψυχή είναι φτιαγμένη. Και αν μας ζητήσουν να αναφερθούμε συγκεκριμένα σε κάποιους από αυτούς τους ήρωες, τα ίδια ιερά και ιστορικά ονόματα θα ψιθυρίσουμε με δέος και θαυμασμό.

Να, λοιπόν, που και η ιστορία είναι πατρίδα και δεν είναι καθόλου τυχαίο που οι λαοί που δεν έχουν ιστορία προσπαθούν με πείσμα να αποκτήσουν ή έστω να επινοήσουν και να υποστηρίξουν κάποια ιστορική συνέχεια. Ας θυμηθούμε μόνο τη λυσσαλέα προσπάθεια των Σκοπιανών να οικειοποιηθούν την ιστορία της ελληνικής Μακεδονίας με τρόπους που -επιτρέψτε μου να πω- κάποτε τους καθιστούν αξιολύπητους. Προσπαθούν να βρουν ένα ιστορικό παρελθόν, να στήσουν κάποια ιστορική πατρίδα στην οποία να ενταχθούν και να ανήκουν, ώστε να αποκτήσουν μια εθνική ταυτότητα.

Έχω την πεποίθηση λοιπόν ότι η ιστορία για τα έθνη συνιστά ακριβώς ό,τι η μνήμη για τα άτομα. Όπως δηλαδή συμβαίνει ένας άνθρωπος που πάσχει από άνοια να καταλήγει στο να χάσει εντελώς την ταυτότητά του, να μη γνωρίζει ούτε το όνομά του ή τους εντελώς δικούς του ανθρώπους, έτσι ακριβώς συμβαίνει και με τα έθνη. Χωρίς τη διαχρονική τους μνήμη, δηλαδή την ιστορία τους, χάνουν τελικώς την εσωτερική δομική τους υπόσταση. Χάνουν τον άυλο

συνεκτικό τους δεσμό και την αυτογνωσία τους. Παύουν να είναι έθνη, διότι η ιστορία ενός έθνους δεν είναι απλώς η ψυχρή καταγραφή και αποστήθιση χρονολογιών, τόπων, ονομάτων και γεγονότων. Είναι κυρίως αυτή η υποσυνείδητη συναίσθηση ότι ανήκεις κάπου, ότι αποτελείς μέρος μιας ουσιαστικής αλλά και δεσμευτικής συγχρόνως συνέχειας. Μιας συνέχειας που την ορίζει και τη στοιχειώνει το αίμα που έχει ποτίσει το πάτριον έδαφος, σπιθαμή προς σπιθαμή, για την υπεράσπιση αξιών και ιδανικών που σε αυτόν τον ίδιον τόπο και πάλι γεννήθηκαν.

Στον λόγο που απηύθυνε στους μαθητές του Ελληνικού Γυμνασίου στην Πινύκα στις 7 Οκτωβρίου του 1838 ο Γέρος του Μοριά, αυτή τη συνέχεια τόνισε, όταν μεταξύ άλλων είπε στους μαθητές: «Παιδιά μου! Εισ τον τόπο τούτο, οπού εγώ πατώ σήμερα, επατούσαν και εδημιουργούσαν τον παλαιό καιρό άνδρες σοφοί, και άνδρες με τους οποίους δεν είμαι άξιος να συγκριθώ και ούτε να φθάσω τα ίχνη των. Εγώ επιθυμούσα να σας ιδώ, παιδιά μου, εις την μεγάλη δόξα των προπατόρων μας». Αυτή η συναίσθηση της συνέχειας είναι που πλημμυρίζει με αόρατα νάματα τη συνείδηση των μελών ενός έθνους, ακόμα κι αν οι απλοί άνθρωποι του λαού ίσως δεν έχουν διαβάσει ιστορία. Η συνείδηση αυτή εκφράζεται γι' αυτούς, μεταγγίζεται και βιώνεται μέσα από τους λαϊκούς μύθους, τα δημοτικά μας τραγούδια, τις παροιμίες και τις πολύτιμες λαϊκές μας παραδόσεις και τέχνες. Ειδικά για τα δημοτικά μας τραγούδια ο Γκαίτε, ο μεγάλος αυτός Γερμανός ποιητής, έχει πει

πως οι Έλληνες δεν χρειάζεται να γράψουν την ιστορία τους, διότι αυτή είναι γραμμένη στις 25.000 δημοτικά τραγούδια τους.

Μέσα σ' όλα αυτά λοιπόν και μαζί με αυτά ανασαίνει και επιβιώνει μια ακόμα αζεπέραστη και ακριβή πατρίδα. Πατρίδα όμως είναι αυτή που άλλοτε ασπροντυμένη αγγίζει τον ουρανό στις ψηλές βουνοκορφές, τις στολισμένες με αγιασμένα ταπεινά ξωκλήσια και άλλοτε γλυκοτραγουδάει μέσα στον ήχο μιας καμπάνας του εσπερινού. Είναι αυτή που στις δύσκολες ώρες ψάλλει με ελπίδα το «Τη Υπερμάχῳ». Αυτή που νοτίζει με δάκρυα τις βιολέτες του επιταφίου και αυτή που χαμογελάει θριαμβικά μέσα στη φλόγα της αναστάσιμης λαμπάδας. Αυτή κι αν είναι πατρίδα, μια πατρίδα που φωτίζει, αγκαλιάζει, θερμαίνει, στηρίζει και παρηγορεί τα παιδιά της, ακόμα και όταν -ή ίσως κυρίως- όταν αυτά τα παιδιά βρίσκονται μακριά από το πάτριον έδαφος. Αλλά και αυτό το απερίγραπτο κοινό συναίσθημα που εκδηλώνεται με ένα σφίξιμο στο στομάχι όταν πρέπει να αποχαιρετήσουμε για πολύ καιρό αυτό το πάτριον έδαφος.

«Πατρίδα» δε φωνάζει ο ξενιτεμένος Οδυσσέας; Δεν ονειρευόταν για χρόνια τη γλυκιά μέρα του γυρισμού του στην Ιθάκη του; Αυτό δεν ήταν το «νόστιμον ήμαρ» αλλά και ο πηγαίος θυμός που μας πνίγει κάθε φορά που κάποιος ξένος εκφράζεται υποτιμητικά για την Ελλάδα μας, την πατρίδα μας; Τι είναι; Αυτή η κτητική αντωνυμία δεν είναι ένας άυλος αλλά ζωοφόρος αγωγός υπαρκτικού νοήματος. Αυτή η κτητική αντωνυμία «μας» ή «μου» είναι που κάνει να αναδύεται μέσα μας μια

ξεχασμένη παιδική τρυφερότητα, κάθε φορά που συνοδεύει το όνομα της πατρίδας, όπως και κάθε φορά που συνοδεύει τις ακριβές λέξεις «μάννα» ή «πατέρας». Κι όταν κάπου στην ξενιτιά τύχει να αντικρίσουμε να κυματίζει μια δική μας γαλανόλευκη, αυτή η κτητική αντωνυμία είναι που κάνει τα μάτια να βουρκώνουν ή την καρδιά να νιώθει μια οικειότητα ασφάλειας με την άηχη σκέψη «εδώ είναι πατρίδα». Ή, όταν μέσα σε ένα κατάμεστο στάδιο με το άκουσμα και μόνο μιας μουσικής φράσεως εμείς σηκωνόμαστε αυθόρμητα όρθιοι με καμάρι και χαμόγελο για να χαιρετήσουμε μια δική μας μορφή, αυτήν που μόνο εμείς γνωρίζουμε και αναγνωρίζουμε από την όψη αλλά και από την κόψη του σπαθιού, γιατί είναι από τα κόκαλα βγαλμένη των Ελλήνων τα ιερά. Την πατρίδα μας δε χαιρετούμε τότε;

Για όλες αυτές τις πατρίδες, για την αληθινή δηλαδή πατρίδα που οριοθετείται και μέσα από την ημέτερη παιδεία στην ευρύτερή της έννοια σ' αυτό το υπέροχο σχολείο που γιορτάζουμε σήμερα τα 10 χρόνια του, γι' αυτή την πατρίδα που στη συνειδησή μας μόνο βρίσκεται θαλπωρή και ανάσα πολέμησαν οι αρχαίοι πρόγονοι, ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος με τους βυζαντινούς, οι Έλληνες του 1821, τα παλικάρια του 1940 και της Κύπρου με απόλυτο όπλο το αίμα τους, γιατί αγαπούσαν την πατρίδα τους. Είχαν για στήριγμα αυτό το υπέροχο εσωτερικό έρμα που τους έκανε συνειδητούς πατριώτες.

Αξιότιμοι κύριοι και κυρίες, για να μη σας κουράσω άλλο, θα προσπαθήσω, όπως κάναμε παλιά στο σχολείο, να συνοψίσω

το κύριο νόημα των όσων προανέφερα με μερικούς μόνο χαρακτηρισμούς σχετικούς με το ποιος κατά τη γνώμη μου είναι σήμερα πατριώτης και ποιος δεν είναι. Πατριώτης είναι αυτός που σέβεται τη χριστιανική μας πίστη, που αγαπά τη γλώσσα μας, που διατηρεί τις παραδόσεις μας, που μελετά

και θέλει να γνωρίζει, αλλά και να μεταδίδει στα παιδιά μας γνώσεις και πρότυπα, μη παραλείποντας όμως να τονίζει και τα σωστά παιδευτικά συμπεράσματα από τα ελαττώματα και τα λάθη που έχουμε κάνει όλοι. Πατριώτης είναι αυτός που προσπαθεί να καλλιεργεί ιδανικά και να μεταγγίζει στους νέους μας συνειδητοποιημένη εκτίμηση

της εθνικής μας ταυτότητας. Αυτός που σέβεται και υπερασπίζεται την έννοια πατρίδα και αναλαμβάνει προσωπική ευθύνη για πράξεις μικρές ή μεγάλες που την τιμούν ή την καταξιώνουν στην παγκόσμια εκτίμηση. Αυτός που νοιάζεται για το συλλογικό συμφέρον του έθνους, που συνεργάζεται γι' αυτό τον σκοπό και βάζει το ατομικό του συμφέρον σε δεύτερη μοίρα.

Πατριώτης όμως δεν είναι αυτός που με τη συμπεριφορά του και τις απόψεις του απαξιώνει στη συνείδηση των νέων παιδιών μας κάθε προσπάθεια για μόχθο και αριστεία, για τον αγώνα τον καλό, πρεσβεύοντας ότι αποτελεί ρετσινιά και κατά συνέπεια υποστηρίζει ότι σημασία έχει το να περνάμε καλά, να μένουμε στη μετριότητα, βγάζοντας

με όσο γίνεται λιγότερο κόπο όσο γίνεται περισσότερα λεπτά, με τον ευδαιμονισμό που αναφέρθηκε προηγουμένως.

Πατριώτης δεν είναι αυτός που διαλέγει και προβάλλει μόνο τα μελανά σημεία της ιστορίας μας, αυτός που καίει τη σημαία μας για να διαμαρτυρηθεί για την καταδίκη ανθρώπων που έχουν διαπράξει εγκλήματα, αλλά την κραδαίνει θριαμβευτικά όταν νικήσει η ποδοσφαιρική του ομάδα και στην οποία ομάδα κυριολεκτικά ορκίζεται και πιστεύει. Τέλος, δεν είναι πατριώτης αυτός που αρνείται οποιαδήποτε αυτοκριτική, αφού θεωρεί ότι για όλα τα δεινά μάς φταίει το κράτος, φταίνε οι πολιτικοί που αυτός ψήφισε, φταίνε οι ξένοι.

Αγαπητοί εκπαιδευτικοί, αξιοσέβαστοι γονείς και καλότυχοι μαθητές και μαθήτριες των Εκπαιδευτηρίων «Απόστολος Παύλος», θα κλείσω με ένα μεγάλο ευχαριστώ από καρδιάς προς αυτό το υπέροχο εκπαιδευτήριο και όλους τους άξιους συντελεστές της λειτουργίας του, που δομούν μια αληθινή όαση και μια ανεκτίμητη κιβωτό ελληνορθόδοξης παιδείας και τους ευχαριστώ για τους θησαυρούς που προσφέρουν στη νέα γενιά μας και για την ελπίδα και την αισιοδοξία που χαρίζουν σε όλους εμάς. Εύχομαι η θεία πρόνοια να σκέπει όλους σας, να στηρίζει το έργο σας και να σας αξιώσει να γιορτάσετε πολλές παρόμοιες ευλογημένες δεκαετίες.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.■

Πριν τη Δοξολογία, 25η Μαρτίου,
Ι.Ν. Απ. Παύλου Κορίνθου

Ελληνορθόδοξη Παιδεία και τα Εκπ/ρια «Απόστολος Παύλος»

του **Ανδρέα Κουτσόπουλου**,
Φιλολόγου - Ιστορικού Εκπ. «Απόστολος Παύλος»

Δέκα χρόνια ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ». Δέκα χρόνια συνεχούς πορείας με πυξίδα την ύψιστη μορφή παιδείας, δηλαδή την παιδεία που βασίζεται στην οικουμενική αλήθεια του Ευαγγελίου και στις διαχρονικές αξίες του Ελληνισμού.

Είχαμε την ευκαιρία ν' ακούσουμε από τους ελλογιμωτάτους καθηγητές άρτιες θεωρητικές προσεγγίσεις των δύο πυλώνων της ελληνορθόδοξης παιδείας και τους ευχαριστούμε πολύ γι' αυτό. Σκοπός της παρούσας ομιλίας είναι να παρουσιαστεί το γιατί και το πώς αυτής της αγωγής στα Εκπαιδευτήρια «Απ. Παύλος» και ποια τα αποτελέσματά της, εδώ και 10 χρόνια.

Βαριά η ευθύνη να εκφωνήσει κάποιος μια ομιλία με το συγκεκριμένο περιεχόμενο, διότι είναι αδύνατον να χωρέσουν σε μια ομιλία και να εκφραστούν από έναν άνθρωπο οι απορρέουσες απ' τα ελληνορθόδοξα νάματα εμπειρίες 10 ετών. Και είναι δύσκολο να σας μεταφέρει ο οποιοσδήποτε τα 10ετή βιώματά μας, γιατί έχει επιτρέψει ο Θεός, κατά τη μακρά αυτή πορεία, να ζήσουμε στο Σχολείο μας πραγματικά θαυμαστά γεγονότα... Έχουμε δει ανήσυχους εφήβους, κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Σχολείο μας, να αλλάζουν στάση και τρόπο ζωής, να μεταβάλλουν τη συμπεριφορά τους και τις συνήθειές τους, ακριβώς επειδή το Σχολείο ενίσχυσε και συμπλήρωσε αποφασιστικά την προερχόμενη από το σπίτι αγωγή. Έχουμε δει μαθητές μας να προσέρχονται για πρώτη

φορά στα μυστήρια της Ι. Εξομολογήσεως και της Θ. Ευχαριστίας και στη συνέχεια να έχουν σταθερή μυστηριακή ζωή. Ως αποτέλεσμα αυτής της αλλαγής, έχουμε δει μαθητές μας να βελτιώνουν θεαματικά και τις σχολικές επιδόσεις τους. Έχουμε ακούσει γονείς μαθητών να μας λένε ότι το παιδί τους γυρίζει πλέον στο σπίτι χαρούμενο, με το χαμόγελο στα χείλη, ή από άλλους ότι το παιδί τους, από τότε που ήρθε στο Σχολείο, μεταμορφώθηκε, έγινε πιο συνεργάσιμο, διαβάζει με δική του πρωτοβουλία και με πολλή διάθεση και άλλα πολλά...

Απόφοιτοί μας μάς δείχνουν σε κάθε ευκαιρία την ευγνωμοσύνη τους για όσα έζησαν στο Σχολείο μας. “Δεν θα μπορούσα να σταθώ στέρεα στον χώρο του Πανεπιστημίου, αν δεν είχα αποκτήσει γερές βάσεις στο Σχολείο”, μας έχουν πει κάποιοι απόφοιτοι... “Τώρα αντιλαμβάνομαι πολύ περισσότερο την αξία των όσων διδάχθηκα στο Σχολείο”, μας έχουν πει άλλοι... Καθηγητές, νεοεισερχόμενοι στον χώρο του Σχολείου, ομολογούν ότι δεν περίμεναν να συναντήσουν μια τέτοια σχολική κοινότητα, όπου οι σχέσεις των μελών της χαρακτηρίζονται από ευγένεια, αλληλοσεβασμό, εμπιστοσύνη.

Άνθρωποι εκτός σχολείου, που παρατηρούν τα παιδιά μας σε διάφορες ευκαιρίες, π.χ. σε εκδρομές, εκκλησιασμούς κ.ά., θαυμάζουν τη συμπεριφορά τους και το ήθος τους κι αναρωτιούνται πώς γίνεται μαθητές σχολείου, που βρίσκονται μάλιστα εκτός

σχολείου και όλοι μαζί, να επιδεικνύουν σε τέτοιο βαθμό συνεργατικότητα, πειθαρχία, ζωντάνια, γνήσια κι αληθινή χαρά. “Αυτά τα παιδιά είναι διαφορετικά...”, μας λένε. “Να τα χαίρεστε!”, έχουμε ακούσει πάρα πολλές φορές... Τα παραδείγματα είναι πολλά και χαρακτηριστικά κι αξίζει ν' αναφέρουμε ένα. Σε μια εκδρομή μας στην Αίγινα, ένα ζευγάρι τουρίστες από την Ολλανδία μάς είδε και μας έπιασε κουβέντα για το Σχολείο, καθώς τους κάναμε πολύ καλή εντύπωση. Αφού τους απαντήσαμε σε διάφορες ερωτήσεις, στο τέλος μας είπαν: «Θα πάμε στην Ολλανδία και θα πούμε στους φίλους μας τι καλά που είναι τα σχολεία στην Ελλάδα! Τα παιδιά φοράνε τη στολή τους, κυκλοφορούν στις εκδρομές ανά ομάδες με τους καθηγητές τους, ψυχαγωγούνται με όμορφο τρόπο»...

Πώς γίνεται λοιπόν; Πού οφείλονται όλα τα παραπάνω θαυμαστά αποτελέσματα; Πώς αξιωθήκαμε να ζήσουμε

ακόμη και πνευματικές αλλοιώσεις ψυχών μικρών και μεγάλων; Η απάντηση βρίσκεται στη βαθύτερη ουσία τού ιδανικού της ελληνορθόδοξης παιδείας, η οποία προβάλλει ως ό,τι ανώτερο μπορούμε να προσφέρουμε στα παιδιά μας, γιατί είναι αποτέλεσμα της συνάντησης δύο δυσθεώρητων μεγεθών, της ορθόδοξης πίστης και των ιδανικών του ελληνισμού. Δύο αξίες, που είναι διαχρονικές και πανανθρώπινες. Το απόσταγμα τους, η ελληνορθόδοξη αγωγή, έχει ως σκοπό την κατά Χριστόν τελείωση του ανθρώπου κι επομένως είναι αγωγή θεανθρωποκεντρική. Αυτή η παιδεία εξυψώνει κι εξευγενίζει τον άνθρωπο. Αυτή την μορφή παιδείας

έχει θέσει ως θεμέλιό του το Σχολείο μας από την πρώτη ημέρα της ίδρυσής του, με σκοπό να διαπλάθονται ολοκληρωμένες προσωπικότητες, με πλήρη γνωσιολογική κατάρτιση και με θρησκευτική, εθνική και κοινωνική συνείδηση.

Γιατί όμως στις μέρες μας προβάλλει ως αδήριτη ανάγκη η θεμελίωση της παιδείας στις αρχές της ελληνορθόδοξης αγωγής; Ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι η ελληνορθόδοξη παιδεία είναι όαση στην έρημο της απαιδείας όπως αναγράφει ο τίτλος της ημερίδας, ο οποίος ίσως γέννησε ερωτηματικά; Ή μήπως η υιοθέτηση τέτοιων ιδεών θα προκαλούσαν τάχα οπισθοδρόμηση ή καθυστέρηση της προόδου;

Η κατ'εξοχήν επικρατεί σήμερα στην εκπαίδευση η αποδεικνύει ότι ακριβώς η εγκατάλειψη αυτών των αξιών, δηλαδή των μόνων αξιών που

μπορούν να οδηγήσουν στην αναγέννηση της προσωπικότητας, είναι που φέρνει οπισθοδρόμηση και στασιμότητα. Δυστυχώς, το σχολείο στις μέρες μας, κατά κανόνα, αποτελεί, στην καλύτερη περίπτωση, χώρο μετάδοσης γνώσεων, αποκομμένων από κάθε είδους αγωγή. Κι αυτό συμβαίνει στην καλύτερη περίπτωση, δηλαδή εκεί που υπάρχουν -και υπάρχουν πράγματι- εκπαιδευτικοί, οι οποίοι με αξιοζήλευτη επιμονή κατορθώνουν να μείνουν ανεπηρέαστοι από τις αντίξοες συνθήκες που επικρατούν. Σε πολλές περιπτώσεις όμως η απουσία κάθε ενδιαφέροντος να προσφερθεί και αγωγή στα παιδιά μετατρέπει τα σχολεία

σε χώρους όπου κι αυτή ακόμη η μετάδοση γνώσεων κωλύεται σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Όμως, εκπαίδευση που στοχεύει μόνο στη μετάδοση γνώσεων δημιουργεί μονοδιάστατους ανθρώπους.

Υπάρχει λοιπόν μια γενική κατάσταση απαιδείας και τα συμπτώματα που το μαρτυρούν είναι πολλά. Δεν αποτελούν σύμπτωμα απαιδείας, για παράδειγμα, οι

συνεχείς μεταρρυθμίσεις από τις εκάστοτε κυβερνήσεις;

Πώς μπορεί ν' αποδώσει το έργο των εκπαιδευτικών, όταν κάθε τόσο πρέπει να προσαρμοστούν σε νέα δεδομένα; Δεν είναι σύμπτωμα απαιδείας το περιεχόμενο των

Στο βράχο της Ακροπόλεως

σχολικών βιβλίων, απ' τα οποία απουσιάζουν οι άγιοί μας, τα πρότυπα της ελληνικής ιστορίας και οι πιο πνευματοφόροι από τους λογοτέχνες μας; Ή μήπως δεν είναι σύμπτωμα απαιδείας η ανεξέλεγκτη συμπεριφορά των παιδιών έναντι των γονέων τους, των καθηγητών τους, των συμμαθητών τους ή κι έναντι αγνώστων εκτός σχολείου; Απ' τον τύπο του δασκάλου-αυθεντία ή τον τύπο του αυταρχικού δασκάλου ή γονέα που ίσως υπήρχε παλαιότερα, φτάσαμε στο άλλο άκρο: να μην θέτουμε τον παραμικρό κανόνα προς τα παιδιά μας. Ένα μόνο ενδεικτικό παράδειγμα, το οποίο δείχνει μία γενικότερη τάση: πατέρας διαμαρτυρήθηκε σε καθηγητή κάποιου σχολείου, επειδή ο καθηγητής επεσήμανε, με ήπιο τρόπο πάντως, στον γιο του ότι καλύτερα να μην φοράει σκουλαρίκι στο σχολείο... «Τον στέλνω εδώ, για να του μάθεις γράμματα, όχι για να του μάθεις συμπεριφορά!», είπε...

Ένα ακόμη αποτέλεσμα τέτοιων αντιλήψεων

δεν είναι μήπως και η εξωτερική εμφάνιση των μαθητών εντός του σχολείου, η οποία πολλές φορές είναι αποτρεπτική ως προς την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων; Πώς όμως να θεραπευθούν τα παραπάνω, όταν συχνά οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν απρόσεκτα ή και ανεύθυνα και ως προς τη συμπεριφορά τους και ως προς την εμφάνισή τους, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να σταθούν ως πρότυπα των μαθητών τους;

Δυστυχώς καθηγητές, μαθητές και γονείς μαρτυρούν κι άλλα πολλά. Πολύ συνοπτικά, ως αναφερθούν ορισμένα ακόμη: Οι καταλήψεις, τα φαινόμενα σχολικού εκφοβισμού, η παραβατικότητα εντός κι εκτός σχολείου, η υποβάθμιση και απαξίωση των εθνικών και θρησκευτικών εορτών, εκδρομές που προσφέρονται μόνο για διασκεδάσεις πάσης φύσεως, η παρακολούθηση θεαμάτων με περιεχόμενο προκλητικό και ακατάλληλο γι' αυτές τις ηλικίες (τα οποία θεάματα είναι προτεινόμενα απ' το Υπουργείο Παιδείας!), η ανοχή στις φθορές της δημόσιας περιουσίας (όπως τα γκράφιτι σε τοίχους ή θρανία) και άλλα.

Όλα τα παραπάνω σκιαγραφούν μια ζοφερή εικόνα κρίσης ή παρακμής, όπως συνηθίζουμε να λέμε. Τα ίδια ακριβώς δεν λέγαμε όμως και πριν από 20 ή 40 ή και περισσότερα χρόνια; «Φαίνεται ότι οι όροι 'κρίση' ή 'παρακμή' κατήντησαν τεχνητοί όροι, που χρησιμοποιούνται απεριόριστα, όταν όλα μοιάζουν προβληματικά», γράφει ο μακαριστός π. Μιχαήλ Καρδαμάκης, σε παιδαγωγικό σύγγραμμά του. Το να συζητούμε θεωρητικά και γενικά για τα

προβλήματα που ανακύπτουν και να τα περιγράφουμε ως κρίση συνιστά άρνηση της πραγματικότητας, ότι δηλαδή όλα τα προβλήματα έχουν τις αιτίες τους και τις λύσεις τους στον άνθρωπο. Όλα ξεκινούν από τον κλονισμό και την αλλοτρίωση της ανθρώπινης ύπαρξης κι όλα μπορούν να θεραπευθούν από τη μεταμόρφωση της ανθρώπινης ύπαρξης.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, επειδή ο άνθρωπος έχει ανάγκη από πνευματική αναγέννηση, για να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες που ανακύπτουν, στα Εκπ/ρια «Απόστολος Παύλος» έχουμε επιλέξει η παρεχόμενη παιδεία να έχει ελληνορθόδοξο προσανατολισμό. Είναι μεγάλη η ευθύνη που αντιστοιχεί σε μια τέτοια απόφαση και ζήτημα δύσκολο και πολυσύνθετο η πραγμάτωσή της. Αλλά μας ενέπνευσε κι ενεθάρρυνε στο έργο μας το γεγονός ότι είχαμε να περπατήσουμε σε μονοπάτι που είχαν περπατήσει κι άλλοι πριν από εμάς.

Πρώτα απ' όλα, όπως προαναφέρθηκε, το αγαθό της ελληνορθόδοξης παιδείας είναι διαχρονικό και οικουμενικό και συνεπώς έχει αναδειχθεί από μεγάλα πνευματικά αναστήματα, ανά τους αιώνες. Αν αναλογιστούμε στη συνέχεια το πρόσφατο παρελθόν και πιο ειδικά στον τομέα της εκπαίδευσης, διαπιστώνουμε ότι την αξία της προσφοράς ελληνορθόδοξης παιδείας έχουν εγκολπωθεί και υπηρετήσει πολλοί φωτισμένοι άνθρωποι στην πατρίδα μας τις τελευταίες δεκαετίες.

Όσον αφορά στην ιδιωτική εκπαίδευση, υπάρχουν ιδιωτικά σχολεία ανά την Ελλάδα, δυστυχώς όχι πολλά, που έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν με τον ίδιο σκοπό. Ενδεικτικά αναφέρω, με χρονολογική σειρά:

1950: Ιδρύονται τα Εκπαιδευτήρια «Θεομήτωρ» στην Ηλιούπολη.

1957: Ιδρύονται τα Εκπαιδευτήρια «Η Ελληνική Παιδεία» στην Αθήνα.

1957: Ιδρύεται το «Κέντρο Ελληνικής Παιδείας» Μαίρης Ράπτου στη Λάρισα.

1976: Ιδρύονται τα Εκπαιδευτήρια «Ο Απόστολος Παύλος» στη Θεσσαλονίκη.

1991: Ιδρύονται τα Εκπαιδευτήρια της Ι. Μητροπόλεως Πειραιώς στον Πειραιά.

2005: Ιδρύονται τα Εκπαιδευτήρια «Απόστολος Παύλος» στον Ισθμό της Κορίνθου.

2009: Ιδρύονται τα Εκπαιδευτήρια «Ελπίδα» στη Θεσ/νίκη.

Όλα τα παραπάνω είναι ιδιωτικά σχολεία, πολλά εξ αυτών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, των οποίων οι εμπνευστές οραματίστηκαν μια εκπαιδευτική πορεία με ελληνορθόδοξο προσανατολισμό και αγωνίζονται προς αυτή την κατεύθυνση.

Τον ίδιο αγώνα δίνουν και στη δημόσια εκπαίδευση άξιοι εκπαιδευτικοί μας, οι οποίοι, παρά το αδιάφορο ή κι εχθρικό περιβάλλον που πριν αναφέραμε, προσπαθούν να ενδύουν τη γνώση που μεταλαμπαδεύουν στους μαθητές με το ένδυμα της αγωγής, πρωτίστως με το παράδειγμά τους, αλλά και με δράσεις που αναλαμβάνουν όσο τους επιτρέπεται... Ευχόμαστε τέτοιες προσωπικότητες να αναδεικνύονται στη δημόσια εκπαίδευση και να μην τίθενται στο περιθώριο λόγω του γενικότερου κλίματος αδιαφορίας.

Αντώντας έμπνευση, λοιπόν, απ' τους προαναφερθέντες και έχοντας πλήρη συναίσθηση της κρίσης που υπάρχει στην εκπαίδευση, το 2005 τα μέλη του Συλλόγου «Κοινωνική Προσπάθεια» με επικεφαλής τον Αρχιμ. π. Χριστόδουλο Κωνσταντόπουλο αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν το δικό τους -από πολλών ετών- όραμα για την εκπαίδευση, δηλαδή την ίδρυση ενός ιδιωτικού Σχολείου, στο οποίο θα

καταβάλλεται εντατική προσπάθεια για την πνευματική αναγέννηση του ανθρώπου. Έτσι, τον Σεπτέμβριο του 2005 τα Εκπ/ρια «Απόστολος Παύλος» ξεκίνησαν το δικό τους εκπαιδευτικό ταξίδι, το οποίο είναι καρπός του ιεραποστολικού ζήλου και της αδιάλειπτης κοινωνικής εργασίας των μελών της «Κοινωνικής Προσπάθειας». Νομίζω, δεν θα μπορούσαν να φανταστούν τότε, ακόμη και οι ίδιοι που

το οραματίστηκαν, τον αντίκτυπο που θα είχε το Σχολείο στις ψυχές πάρα πολλών ανθρώπων... Οι ακαταπρόνοητοι συνεργάτες του Συλλόγου, έχοντας πλήρη συνείδηση της κοινωνικής ευθύνης τους, συμβάλλουν εδώ και 10 χρόνια μέσω της αναγέννησης των νέων ανθρώπων στην αναγέννηση της κοινωνίας, με ένα Σχολείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Μοναδικό κέρδος θεωρείται η επίτευξη των παιδαγωγικών στόχων.

Η προσπάθεια να προσφέρεται απ' το Σχολείο παιδεία στηριγμένη στα ελληνορθόδοξα ιδανικά, σημαίνει πρακτικά ότι το Σχολείο στηρίζεται σε ορισμένους βασικούς άξονες και χρησιμοποιεί συγκεκριμένες παιδαγωγικές πρακτικές, για να υπάρχει το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Σε αυτά θα αναφερθώ ευθύς αμέσως, όσο γίνεται πιο συνοπτικά.

1ον. Οι καθηγητές του Σχολείου επιλέγονται με συγκεκριμένα και αυστηρά κριτήρια, που έχουν ως γνώμονα το αν επιθυμούν και μπορούν και οι ίδιοι να υπηρετήσουν τις συγκεκριμένες αρχές. Οι βασικές προϋποθέσεις για να ενταχθούν στην εκπαιδευτική κοινότητα είναι: η άριστη γνωστική κατάρτιση από τη μία πλευρά και,

από την άλλη, η πλήρης συνειδητοποίηση του λειτουργήματος του εκπαιδευτικού, ο οποίος βρίσκεται ουσιαστικά σ' ένα μετερίζι προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο. Έτσι, ευθύς εξαρχής αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους, ως ρόλο συνεργάτη σ' αυτό το κοινωνικό έργο.

2ον. Η λειτουργία του Σχολείου διέπεται από την ύπαρξη εσωτερικού κανονισμού, ο οποίος τηρείται απαρέγκλιτα από τους μαθητές, έτσι ώστε να διαμορφώνεται το κατάλληλο κλίμα τάξης και αλληλοσεβασμού. Η τήρηση του κανονισμού οδηγεί τους μαθητές στην κατάκτηση του αγαθού της συνειδητής ελευθερίας κι έτσι κατανοούν ότι εντός ενός συνόλου έχουν τόσο δικαιώματα, όσο και υποχρεώσεις, μάθημα πραγματικά σπουδαίο εν όψει της ενηλικίωσής τους. Οι νεοεισερχόμενοι στο Σχολείο μαθητές -ειδικά στις μεγαλύτερες τάξεις- πληροφορούνται αναλυτικά κάθε πτυχή του κανονισμού, ώστε να παίρνουν οι ίδιοι ελεύθερα την απόφαση για την αποδοχή του και τη φοίτηση τους στα εκπαιδευτήρια ή όχι.

3ον. Το Σχολείο καλύπτει γνωστικά τους μαθητές απ' όλες τις πλευρές, καθώς η κατάκτηση της γνώσης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων. Τα μαθήματα γίνονται συστηματικά κι εντατικά, ενώ παράλληλα οι βιωματικές δραστηριότητες βοηθούν στην ευκολότερη αφομοίωση της γνώσης. Δίνεται, επίσης, έμφαση στην εκμάθηση ξένων γλωσσών, στην πληροφορική και φυσικά στην προετοιμασία των μαθητών του Λυκείου για τις πανελλαδικές εξετάσεις. Ακόμη,

υπάρχουν ευκαιρίες επαγγελματικού προσανατολισμού και γενικώς δίνεται στους μαθητές η δυνατότητα να προετοιμάζονται για τις μελλοντικές εξελίξεις, που είναι δυνατόν να προέλθουν από την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τις οικονομικές μεταβολές.

4ον. Παρέχονται ποικίλες ευκαιρίες πνευματικής καλλιέργειας και κοινωνικού προβληματισμού. Π.χ. καθημερινά, μετά την πρωινή προσευχή παρουσιάζεται πεντάλεπτο μήνυμα για επίκαιρα θέματα. Επίσης, συχνά μας επισκέπτονται διακεκριμένοι ομιλητές και μας μεταδίδουν θησαυρούς από την πείρα τους και τις γνώσεις τους. Ακόμη, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν στη Θεία Λατρεία και στα Μυστήρια της Εκκλησίας μας. Τέλος, καλλιεργούνται κι εκπαιδεύονται, συμβάλλοντας με τα δικά τους κείμενα στην έκδοση του μαθητικού περιοδικού «Ο Πυρσός».

5ον: Οι ψυχαγωγικές και βιωματικές δράσεις που οργανώνονται στα Εκπαιδευτήριά μας συντελούν κι αυτές στην εκπλήρωση του ίδιου βασικού σκοπού. Για παράδειγμα, οι εκδρομές του Σχολείου, που προσφέρουν γνήσια ψυχαγωγία, βιωματικές γνώσεις και αξέχαστες εμπειρίες σε αξιοζήλευτους προορισμούς, ακόμη κι εκτός Ελλάδος. Επίσης, οι εορτές του Σχολείου, που προετοιμάζονται από μαθητές και καθηγητές με πολύ μεράκι και διάθεση, και διοργανώνονται με μεγάλη επιτυχία, χαρίζοντας συγκίνηση και ψυχική τέρψη. Τα περιβαλλοντικά προγράμματα, που οργανώνονται κάθε χρόνο και διδάσκουν τους μαθητές με τρόπο δημιουργικό κι ευχάριστο πώς μπορούν να καταστούν υπεύθυνοι διαχειριστές της θείας Δημιουργίας. Οι αθλητικές δραστηριότητες, που πραγματοποιούνται με σεβασμό στα αθλητικά ιδεώδη (δηλ. σεβασμό προς τον

αντίπαλο και τους κανόνες, άντληση χαράς από τη συμμετοχή κι όχι μόνο από τη νίκη).

6ον: Η στενή συνεργασία του Σχολείου με τις οικογένειες των μαθητών ενδυναμώνει και τις δύο πλευρές στη χάραξη της σωστής αγωγής. Γι' αυτό γίνονται συχνά συναντήσεις γονέων με τους καθηγητές με θέμα την πρόοδο των μαθητών. Επίσης, οι γονείς παρακολουθούν μέσα στη χρονιά ωφέλιμες παιδαγωγικές ομιλίες, ενώ λαμβάνουν και τακτικά το περιοδικό του σχολείου «Κοινωνικές Τομές», που έχει πλούσιο παιδαγωγικό περιεχόμενο. Με αυτόν τον τρόπο, η συνεργασία οικογένειας και Σχολείου διατηρεί την αγωγή των παιδιών σε σταθερή τροχιά, προς τη σωστή κατεύθυνση.

Θα μπορούσε αυτός ο κατάλογος να είναι εκτενέστερος και πιο λεπτομερής, όμως τότε θα χρειαζόμασταν πολύ περισσότερο χρόνο. Γι' αυτό θα κλείσω εδώ, καθώς ακολουθούν ομιλίες που κι αυτές σχετίζονται με το έργο που επιτελείται στο Σχολείο μας, αλλά από άλλη οπτική. Ως επιστέγασμα όλων των παραπάνω, θα ήθελα να σας μεταφέρω αυτό που τελικά αισθανόμαστε και βιώνουμε καθημερινά στο Σχολείο μας. Ότι το ορθόδοξο ήθος και ο αγώνας για την κατάκτησή του μπορεί να μετασχηματίσει ένα σύνολο ανθρώπων σε μια κοινότητα συνειδητής ελευθερίας, σε μια κοινωνία προσώπων, στην οποία με τρόπο φυσικό και αβίαστο κυριαρχεί η ευγένεια, ο σεβασμός και η αγάπη.

Μπροστά στην επιγραφική πλάκα ίδρυσης της Ελληνικής αποικίας της Μασσαλίας

Ελληνορθόδοξη Παιδεία και Οικογένεια

του Δημητρίου Αγγελή,
Αντισυντ/ρχη Στρ. Σώματος Νομικών Συμβούλων
Δρ. Διοικητικού Δικαίου

Αισθάνομαι ιδιαίτερη τιμή και χαρά που κλήθηκα σήμερα εδώ, στην παιδαγωγική ημερίδα που διοργανώνουν τα Εκπαιδευτήρια «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ» με θέμα «Ελληνορθόδοξη Παιδεία, όαση στην έρημο της απαιδεΐας», προκειμένου να πραγματευθώ και να μοιραστώ μαζί σας τις απόψεις μου για ένα όσο ποτέ άλλοτε επίκαιρο για την Πατρίδα μας θέμα «Ελληνορθόδοξη Παιδεία και Οικογένεια».

Δεδομένου ότι όλα γύρω μας δείχνουν να καταρρέουν, το μόνο που μπορεί να μας σώσει ως Έθνος είναι η Ορθοδοξία. Και αυτό, γιατί η παιδεία που πηγάζει μέσα από αυτή διαμορφώνει χαρακτήρες ακέραιους, τέτοιους που να μπορούν να διασώσουν και να διαδώσουν τα ιδεώδη της Φυλής μας, την θρησκευτική, ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της Πατρίδας μας. Κάποιοι στο άκουσμα των εννοιών της παραπάνω ενότητας θα μπορούσαν να αντιτάξουν, ότι οι έννοιες και οι θεσμοί που την αντιπροσωπεύουν δεν είναι απαραίτητες για τη συνέχιση της ιστορικής μας πορείας ως κράτους, λέγοντας ότι η Ελλάδα θα συνεχίσει να υπάρχει και χωρίς αυτά. Η απάντηση είναι απλή. Φυσικά και η Ελλάδα θα συνεχίσει να υπάρχει ως κράτος. Με την ακριβή έννοια του όρου, θα έχει κατοίκους με δελτίο ταυτότητας που θα πιστοποιεί την Ελληνική υπηκοότητά τους και την κατοικία

τους στην συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Ελληνισμός όμως δεν θα υπάρχει, γιατί ο Ελληνισμός είναι συνυφασμένος με τις ιερές αξίες της Ορθοδοξίας και της Οικογένειας, αξίες που, αν θέλουμε να λαμπρύνουν τη ζωή μας με τα αγαθά τους, πρέπει να εμπνέουν και να εμπλουτίζουν την Παιδεία μας. Μόνο αυτή η Παιδεία θα δίνει πνοή και δύναμη στα παιδιά μας, ώστε να μην χάσουν τον ανά τους αιώνες ιστορικό χαρακτήρα μας, ως Έθνους πολιτισμογόνου. Να μην χάσουν δηλαδή την πνευματική μας ταυτότητα και να μπορούν να εξευγενίζουν ως φορείς του πνεύματος τόσο τον δικό μας, όσο και τους άλλους λαούς.

Και εδώ θα αναφερθώ στον Πλούταρχο τον Χαιρωνέα (46-125 μ.Χ.), που λέει: «Ευγένεια καλό μεν, αλλά προγόνων αγαθό. Πλούτος τίμιον μεν, αλλά τύχης κτήμα. Δόξα δε σεμνόν μεν, αλλ' αβέβαιο. Κάλλος δε περίμαχον μεν, αλλ' ολιγοχρόνιον. Υγεία δε τίμιον μεν, αλλ' ευμετάστατον. Ισχύς δε ζηλωτόν μεν, αλλά νόσω ευάλωτον και γήρα. Παιδεία δε μόνον των εν ημίν εστίν αθάνατον και θεϊόν». (Ερμηνεία: «Η ευγενής καταγωγή είναι προσόν, αλλά ανήκει στους προγόνους. Ο πλούτος έχει αξία, αλλά οφείλεται στην τύχη. Η δόξα είναι σεβαστή, αλλά ασταθής. Περιζήτητη η ομορφιά, αλλά διαρκεί λίγο. Πολύτιμη η υγεία, αλλά μεταβάλλεται εύκολα. Ζηλευτή η σωματική

δύναμη, αλλά υποκύπτει στην ασθένεια και στα γηρατεία. Μόνο η παιδεία από τα αγαθά μας είναι αθάνατη και θεϊκή». Η παιδεία είναι που θα στηρίξει τις αξίες και τα ιδεώδη μας, την Θρησκεία και τον πολιτισμό μας.

Για να μπορέσουμε όμως να το πραγματοποιήσουμε αυτό, θα πρέπει να αντισταθούμε στο απελπιστικό τέλμα του εκπαιδευτικού μας κατήφορου, θα πρέπει να πορευθούμε με την Ελληνορθόδοξη Παιδεία. Με αυτή θα διαφυλάξουμε την ταυτότητά μας μέσα στο χάος του εκπαιδευτικού μας συστήματος, θα σταθούμε ορθοί και θα αντιπαλαίσουμε την ισοπέδωση της κοινωνίας μας από τον ολοκληρωτισμό και τον οικουμενισμό, που μας απειλούν με αφανισμό. Η έννοια και το περιεχόμενο της Ελληνορθόδοξης Παιδείας

Στην Τροία, μπροστά στο ομοίωμα του Δούρειου Ήλπου

δεν αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο στην κλασική γραμματεία και στα κείμενα της Αγίας Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας αλλά και στον πλούτο της ιστορικής μας παράδοσης, που όλα μαζί μπορούν να αποτελέσουν την βάση για την διαμόρφωση ολοκληρωμένων χαρακτήρων, προκειμένου να έχουμε νέους και νέες με ήθος, ανθρωπιά και σεβασμό στον Θεό, την πατρίδα και την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Σε καμιά περίπτωση δεν μπορούμε να αγνοούμε τις επιστημονικές και κοινωνικές εξελίξεις της εποχής μας, όπως άλλωστε μας συμβουλεύει και ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος στον Επιτάφιο Λόγο του στον Μέγα Βασίλειο ((ΕΠ. 36, 508-509): «Νομίζω πως έχει γίνει παραδεκτό από όλους τους

συνετούς ανθρώπους ότι η παιδεία είναι το πρώτο από τα αγαθά που έχουμε και όχι μόνο η χριστιανική μας παιδεία, που είναι η εκλεκτότερη και επιδιώκει τη σωτηρία και το κάλλος των θείων πραγμάτων, τα οποία μόνο με το νου συλλαμβάνονται, αλλά και η εξωχριστιανική παιδεία, την οποία πολλοί χριστιανοί, έχοντας σχηματίσει λανθασμένη αντίληψη γι' αυτήν, την περιφρονούν,

επειδή, λένουν, κρύβει δόλιους σκοπούς, είναι επικίνδυνη και απομακρύνει από τον Θεό. Γιατί όπως ακριβώς δεν πρέπει να περιφρονούμε τον ουρανό, τη γη και τον αέρα, και όσα υπάρχουν σ' αυτά, επειδή μερικοί έχουν σχηματίσει λανθασμένη αντίληψη και, αντί να λατρεύουν τον Θεό λατρεύουν τα δημιουργήματά Του, αλλά αφού παίρνουμε απ' αυτά ό,τι είναι χρήσιμο για τη

ζωή και την απόλαυσή μας, αποφεύγουμε ό,τι είναι επικίνδυνο... κατά τον ίδιο τρόπο και από αυτά που μας προσφέρει η εξωχριστιανική παιδεία παραδεχτήκαμε ό,τι είναι χρήσιμο στην έρευνα και στις θεωρητικές αναζητήσεις, ενώ αποκρούσαμε καθετί που οδηγεί στην ειδωλολατρία, στην πλάνη και στο βάθος της καταστροφής. Μάλιστα από την εξωχριστιανική παιδεία έχουμε και ωφεληθεί στην ευσέβεια και στη λατρεία του Θεού, γιατί γνωρίσαμε καλά το ανώτερο και έχουμε κάμει δύναμη της διδασκαλίας μας τις αδυναμίες εκείνης. Λοιπόν δεν πρέπει να περιφρονούμε την παιδεία επειδή μια τέτοια περιφρόνηση φαίνεται καλό σε μερικούς. Αντίθετα, πρέπει να θεωρούμε αμαθείς και αμόρφωτους τους

ανθρώπους που έχουν αυτή την αντίληψη».

Στόχος λοιπόν της Ελληνορθόδοξης Παιδείας είναι να παρέχει στα Ελληνόπουλα τα απαραίτητα εφόδια, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις ενδεχόμενες θετικές πτυχές της παγκοσμιοποίησης, αποφεύγοντας έτσι τις σοβαρές αρνητικές συνέπειες, όπως τον

Τριτάγιο στο κοιμητήριο Ελλήνων στρατιωτών του '40, Βουλιαράτες Β. Ηλείου

υλισμό, την ισοπέδωση και περιφρόνηση της Εθνικής, Πολιτιστικής και Θρησκευτικής ταυτότητας των Λαών.

Για να εμπνέει όμως ο Ελληνισμός και η Ορθοδοξία την Παιδεία μας, απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η ύπαρξη μιας υγιούς Οικογένειας. Κυρίως αυτό ισχύει για την εποχή μας, που βιώνουμε μια πραγματικότητα, στην οποία όλα τα αυτονόητα ανατρέπονται. Νιώθοντας αμηχανία πολλές φορές μπροστά σε αυτή την ανατροπή, θα πρέπει να απαντήσουμε αν χρειαζόμαστε μια οικογένεια, η οποία να έχει παιδεία, πολιτισμό, αυτοεκτίμηση και αγάπη για τον πλησίον. Αρκετές φορές μέσα και στην ελληνική οικογένεια τα μέλη αισθάνονται ξένα στο ίδιο τους το σπίτι και ο θεσμός του γάμου βρίσκεται σε πλήρη αποσύνθεση, αποτέλεσμα της επιρροής που δέχεται η κοινωνία μας από τις δυτικές χώρες. Κι εμείς πλέον δεν μπορούμε να συνδυάσουμε αρμονικά τη συζυγία

με την γονεϊκότητα, τους νέους και την οικογένεια με την εκκλησία και το σχολείο. Αντίδοτο σε αυτό το τέλμα είναι το έργο της διαπαιδαγώγησης της οικογένειας και κατ' επέκταση των νέων μας με τα ιδεώδη της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού, δύο εννοιών συνυφασμένων για τον Λαό μας. Το δύσκολο λοιπόν έργο της υγιούς διαπαιδαγώγησης των νέων μας αρχίζει από τους γονείς και συνεχίζεται μαζί με αυτούς από το σχολείο.

Οι γονείς λοιπόν είναι οι πρώτοι παιδαγωγοί των οικογενειών τους. Αυτοί τους ανοίγουν διάπλατα τους δρόμους της ζωής. Ειδικότερα σήμερα, που τα ποτάμια της γνώσης είναι θολά και οι άνεμοι του μηδενισμού και της απαξίωσης απειλούν καθημερινά τους νέους και τις νέες μας. Είναι αυτοί που καλούνται αρχικά να μελετήσουν σοβαρά τα ζητήματα που αφορούν τα παιδιά τους. Για να καθοδηγηθούν όμως σωστά οι νέοι μας να βαδίσουν με σιγουριά στα δύσκολα μονοπάτια της ζωής και να εξελιχθούν σε άρτιες προσωπικότητες, θα πρέπει να έχουν μπροστά τους γονεϊκές αυθεντίες που θα τους εμπνέουν σε κάθε τους βήμα. Έτσι ικανοποιούνται τα αιτήματα της ψυχής των νέων, γιατί αυτοί αναζητούν ήρωες και τι καλύτερο να ανακαλύψουν αυτούς τους ήρωες στους γονιούς τους! Ακολουθώντας τα ίχνη τους, θα προχωρήσουν με σταθερά βήματα μέσα στη σημερινή ανάλγητη και πάσχουσα κοινωνία.

Με την ιδιότητά του λοιπόν ως παιδαγωγού πρέπει ο γονιός να τονώσει την ψυχή του παιδιού του και να το προσανατολίσει προς την κατάκτηση πνευματικών κορυφών. Πρωταρχικό έργο του είναι ο παιδαγωγικός

διάλογος με τα μέλη της οικογένειάς του. Οι σωστοί προβληματισμοί που θα θέσει στο παιδί θα το κάνουν προσεκτικό στις εύκολες λύσεις που του προβάλλουν τα ύποπτα κέντρα της εποχής μας. Το παιδί έχει την αξίωση να δει πρωτοβουλίες. Να τις αναγνωρίσει και να τις θαυμάσει. Να ψηλαφίσει, να αποφασίσει και να εμπνευστεί από τη ζωντανή πραγματικότητα. Τότε δεν χρειάζεται τίποτε άλλο. Ο γονιός έχει πετύχει τον σκοπό του, έχει διαπλάσει ηθικά και ελεύθερα άτομα. Έχει δημιουργήσει οικογένεια που διακατέχεται από υψηλά ιδεώδη. Γιατί οικογένεια είναι σύναξη και γέννηση σωμάτων στον ίδιο χώρο, κάτω από την ίδια στέγη, αλλά είναι και η εναρμόνιση πνευμάτων, αλληλεγγύη ψυχών και συμπνευματισμός καρδιών. Είναι κιβωτός συναισθηματική, βιοτική και ψυχική. Άνθρωπος που πέφτει έξω από την κιβωτό αυτή, κινδυνεύει από την μοναξιά και την αγριότητα της ζωής. Η σωστή διαπαιδαγώγηση των παιδιών είναι, λοιπόν, για κάθε γονιό το υπ' αριθμόν ένα θέμα. Γι' αυτό λαμβάνει προσεκτική πρόνοια για τη μόρφωσή τους.

Στην Πατρίδα μας ιδιαίτεροι φορείς αγωγής είναι η Πολιτεία, το Σχολείο, η Οικογένεια και η Εκκλησία. Προκειμένου για τη μόρφωση κυριότερος φορέας είναι το σχολείο. Μέσα από αυτό ο μαθητής προσλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της μόρφωσής του. Φυσικά όχι μόνο της γνωσιολογικής του κατάρτισης, αλλά και του ήθους του, της γενικότερης δηλαδή πνευματικής του καλλιέργειας. Μπροστά σε αυτή την πραγματικότητα πρέπει ο κάθε γονιός να ελέγξει την ποιότητα του φορέα

στον οποίο θα εμπιστευθεί την διαμόρφωση του ψυχικού κόσμου του παιδιού του. Δεν υπάρχουν περιθώρια που να επιτρέπουν την παράβλεψη της σημασίας του φορέα που θα αναλάβει να εργαστεί για πολλά χρόνια πάνω στην διάπλαση της ψυχής των παιδιών μας. Μια λάθος ανάθεση σε ακατάλληλο εκπαιδευτικό παράγοντα μπορεί να επιφέρει ολέθρια αποτελέσματα.

Εδώ τίθεται το μεγάλο ερώτημα: Ποια είναι η ποιότητα της Δημόσιας Εκπαίδευσης, στην οποία σήμερα κατά κανόνα εμπιστεύονται οι Έλληνες τα παιδιά τους; Είναι γενικά αποδεκτό ότι η Δημόσια Εκπαίδευση στη χώρα μας βρίσκεται σε απελπιστική κατάσταση. Ο ελλιπής γνωσιολογικός καταρτισμός που προσφέρει αλλά και η αρνητική αγωγή που δίνει δεν βοηθούν τους μαθητές στη συγκρότηση άρτιας προσωπικότητας. Αποτέλεσμα αυτού είναι τα παιδιά να χάνουν ακόμα

Κόρινθος, παρέλαση 25ης Μαρτίου

και τα στοιχεία πνευματικής αγωγής που με μεγαλύτερη ή μικρότερη επιμέλεια τους μεταδίδει η οικογένεια. Μπροστά λοιπόν σε αυτή την απέλπιδα διαπίστωση ποια είναι η θέση των γονιών; Με ποιον τρόπο πρέπει να αντιμετωπίζουν αυτό το πολύ σοβαρό πρόβλημα;

Σίγουρα οι γονείς που σκέπτονται υπεύθυνα για το μέλλον των παιδιών τους επιθυμούν (ανάλογα με τις δυνατότητές τους) να τους προσφέρουν ό,τι καλύτερο από πλευράς σχολικής εκπαίδευσης. Διαπιστώνεται όμως ότι ακόμα και στα καλύτερα από τα σχολικά κέντρα που προβάλλονται, δεν λαμβάνεται μέριμνα για να αποφεύγεται ο κακός επηρεασμός στους μαθητές από τα υλιστικά ρεύματα που περιρρέουν την κοινωνία μας. Η επίδρασή τους μάλιστα επιτείνεται από τα ακατάλληλα και ελαττωματικά εκπαιδευτικά συστήματα που πολιτικά υιοθετούνται. Το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα, ακολουθώντας τη γραμμή που παίρνει από το εκάστοτε Υπουργείο Παιδείας δεν είναι δυστυχώς άξιο της αποστολής του. Η αποτυχία του αποδεικνύεται καθημερινά. Βρισκόμαστε μπροστά σε ένα εκπαιδευτικό χάος, το οποίο δημιουργεί αισθήματα φόβου και αγωνίας όχι μόνο στους γονείς αλλά και στο σύνολο της κοινωνίας μας. Γιατί όμως φτάσαμε σε τέτοιον εκπαιδευτικό κατήφορο; Γιατί δεχθήκαμε ως κοινωνία να στερήσουν την αξιοπρέπεια από τους εκπαιδευτικούς μας, γιατί δεχθήκαμε να εκδίδει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο συγγράμματα που παραχαράσσουν την Ιστορία μας, γιατί δεχθήκαμε την προαιρετική διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών;

Επειδή δυστυχώς δεν ακούσαμε τα λόγια του Μεγάλου Διδάσκालου του Γένους. Ο Άγιος Κοσμάς γνώριζε πως οι κοσμικοί θέλανε και θέλουν μια παιδεία που μονάχη της ...σκοτίζει το μυαλό. Ο Άγιος ήθελε την παιδεία που φωτίζει τον νου «ωσάν τον ήλιο».

Νομίζω, ωστόσο, ότι υπάρχει ελπίδα, υπάρχει σανίδα σωτηρίας απ' την ισοπέδωση που προσπαθούν να επιβάλουν στις αξίες και στα ιδανικά μας. Και αυτή είναι η δημιουργία κατάλληλων σχολείων. Σχολείων που θα προσφέρουν παιδεία

Επίσκεψη στο θωρηκτό ΑΒΕΡΩΦ

και όχι εκπαίδευση. Σχολείων όπου θα διδάσκουν παιδαγωγοί και όχι επαγγελματίες μονόπλευρης κατάρτισης. Σχολείων που θα σέβονται τον μαθητή και που ο μαθητής θα σέβεται το Σχολείο. Σχολείων όπου θα διδάσκεται η ελληνορθόδοξη παιδεία, αυτή που τετρακόσια χρόνια επί τουρκοκρατίας μέσω των κρυφών Σχολείων μάς κράτησε ενωμένους ως Έθνος, διατήρησε τη γλώσσα, τα ήθη, τα έθιμα και τη θρησκεία μας ζωντανή.

Με τέτοια Σχολεία θα αντιπαραλάβουμε την ηθική και οικονομική αποδιοργάνωση της κοινωνίας μας, γιατί χωρίς πνευματικά ερείσματα και ηθικά κίνητρα, χωρίς την ύπαρξη προτύπων και αξιών θα παραδώσουμε το Έθνος μας αμαχητί στην εξαθλίωση και τον αφανισμό. Τέτοια Σχολεία πρέπει να δημιουργήσουμε, προκειμένου να παρέχουμε στα παιδιά μας Ελληνορθόδοξη αγωγή με υγιή πατριωτισμό και πνευματικότητα χωρίς φανατισμούς.

Υπάρχουν, άραγε, τέτοια Σχολεία; Πώς ο γονιός θα μπορέσει να το ανακαλύψει; Και, αν υπάρχουν, πώς μπορούν όλο και περισσότεροι γονείς να στείλουν εκεί τα παιδιά τους;

Την ίδια άποψη για τη δημιουργία Σχολείων που θα στηρίζουν την ελληνοχριστιανική παιδεία είχε ενστερνιστεί και η Σχολή Γονέων της Ιεράς Μητροπόλεως Κορίνθου, στην 11η συνεδρία της την 23η Μαρτίου 2013. Στη συζήτηση που ακολούθησε της τοποθέτησε των έγκριτων ομιλητών και στην οποία συντονιστής ήταν ο Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης μας Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Διονύσιος, τονίστηκε «ότι η παιδεία σήμερα πάσχει εξαιτίας όλων όσων υποσκάπτουν τα θεμέλια της εθνικής μας ταυτότητας. Μοναδική λύση

Μπιζάνι, Μουσείο πολέμων '12-'13

είναι η κινητοποίηση όλων μας με κάθε πρόσφορο και αποτελεσματικό τρόπο. Ως πιο ενδεδειγμένος επισημάνθηκε η ίδρυση και υποστήριξη σχολείων που υπηρετούν το πρότυπο της ελληνορθόδοξης αγωγής και γι' αυτό θεωρείται ευτύχημα για την περιοχή της Κορίνθου ότι τα Εκπαιδευτήρια «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ» προσφέρουν ήδη αυτή την πρόταση αγωγής».

Αγαπητοί μου, πιστεύω ακράδαντα ότι η αγωγή που προσφέρουν τα Εκπαιδευτήρια «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ» στους μαθητές τους είναι η ζητούμενη, γιατί είναι από τα λίγα Σχολεία που λειτουργούν στην Πατρίδα

μας και διδάσκουν ήθος, αγάπη και σεβασμό για τον πλησίον, σεβασμό στην Πατρίδα και την Οικογένεια, αλλά κυρίως πίστη στον Θεό, χωρίς να υστερούν διόλου στην επιστημονική κατάρτιση των μαθητών τους. Διδάσκουν δηλαδή Χριστό και Ελλάδα.

Τελειώνοντας την ομιλία μου θέλω να ευχαριστήσω τους διδάσκοντες σε αυτό το υπέροχο Σχολείο για τις αξίες που έχουν μεταλαμπαδεύσει στα δύο μου παιδιά

που φοιτούν εκεί, κάνοντάς τα καλύτερους ανθρώπους. Θεωρώ δε σε αυτό το σημείο σκόπιμο και ωφέλιμο να δηλώσω ότι, για να φοιτήσουν τα παιδιά μου σε αυτό το κατάλληλο σχολικό περιβάλλον, υποβλήθηκα ως οικογένεια σε θυσίες και όχι μόνο οικονομικές, που στις μέρες μας αποτελούν το μεγάλο πρόβλημα όλων μας, αλλά και σε αυτήν της παραμονής της οικογένειάς μας σε μια πόλη με την οποία

δεν μας συνδέουν δεσμοί καταγωγής -μιας και καταγόμαστε από άλλη πόλη- και κύρια αιτία είναι η ύπαρξη αυτού του Σχολείου.

Εύχομαι τέτοιες προσπάθειες αναβάθμισης του εκπαιδευτικού μας συστήματος να αγκαλιαστούν περισσότερο από όλους μας και ειδικότερα από την Εκκλησία μας, ώστε από μειονότητα να καταστούν πλειονότητα, για να μπορέσουν το ήθος και οι αξίες να κατακλύσουν την πνευματική έρημο που προσπαθούν να μας επιβάλουν.

Ευχαριστώ πολύ.

Ελληνορθόδοξη Παιδεία και Μαθητεία

Ως απόφοιτος πλέον των Εκπαιδευτηρίων «Απόστολος Παύλος» θα ήθελα να εκφράσω μερικές σκέψεις για το Σχολείο στο οποίο αξιώθηκα να φοιτήσω μόνο ένα χρόνο, αυτόν τον πιο κρίσιμο, της

Γ' Λυκείου. Ομολογώ ότι ο χρόνος αυτός, αν και ήταν δύσκολος, ήταν ο πιο ωραίος των σχολικών μου χρόνων, γιατί σ' αυτό το Σχολείο το πρώτο που μαθαίνει κανείς είναι ότι ο καλός αγώνας ισοδυναμεί με χαρά και έχει ως συνέπεια την ανταμοιβή, που είναι η επιτυχία στους στόχους μας.

Καταρχάς, το Σχολείο αυτό προσφέρει τα μέγιστα για τη γνωσιολογική κατάρτιση των νέων, κάτι που συνήθως μας απασχολεί πρώτο από τα αγαθά που προσφέρει ένα σχολείο. Παράλληλα όμως προσφέρει χριστιανική διαπαιδαγώγηση και μέσα στο πλαίσιο αυτό τοποθετεί τη διδακτική διαδικασία. Τα μαθήματα, π.χ. η Ιστορία, τα Θρησκευτικά, τα Μαθηματικά και η Φυσική, διδάσκονται με βιωματικό τρόπο, ενώ διοργανώνονται και σχετικοί ενδοσχολικοί διαγωνισμοί που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των μαθητών. Για παράδειγμα, φέτος διεξήχθη διαγωνισμός Ιστορίας, για τον οποίο όλοι οι μαθητές του Σχολείου μελέτησαν όσο το δυνατό καλύτερα τρεις χρονικές περιόδους. Αυτό συντελεί ώστε οι μαθητές να μελετούν με ενθουσιασμό

το κάθε αντικείμενο και έτσι, με ευχάριστο τρόπο, να αποκτούν γνώσεις. Παράλληλα, τα πολύ ελκυστικά έπαθλα δεν αφήνουν κανέναν αδιάφορο.

Οι καθηγητές μας όλοι αγαπούν τη δουλειά τους. Αποτελούν πρότυπα ενάρετων και καταρτισμένων ανθρώπων που ζουν εν Χριστώ και τα πρόσωπά τους ακτινοβολούν από τη χαρά που αντλούν από τη δουλειά τους και την αγάπη που νιώθουν γι' αυτήν. Είναι οι περισσότεροι οικογενειάρχες και με τη στάση και τη βιωτή τους μας έχουν εμφυσήσει τη μεγαλειώδη σημασία της οικογένειας ως μέσο σωτηρίας, και ως πηγή αληθινής παιδείας που πρωτοδιαμορφώνει τον άνθρωπο. Έτσι στο σχολείο μας η έννοια της οικογένειας καταξιώνεται και προβάλλεται με τον πλέον υγιή τρόπο. Όλοι οι καθηγητές μας είναι σεμνοί και δίνουν βάση στους εσωτερικούς θησαυρούς, στην ψυχή, εμπνέοντας εμάς τους μαθητές να γίνουμε ουσιαστικοί άνθρωποι, χωρίς να μας νοιάζει το φαίνεσθαι αλλά το είναι.

Ως μαθήτρια της Γ' Λυκείου μπορώ να πω ότι το Σχολείο αυτό προσφέρει κάτι πολύ σπάνιο στους μαθητές που προετοιμάζονται για τις πανελλήνιες εξετάσεις, καθώς καθιστά περιττά τα φροντιστήρια. Η ύλη διδάσκεται με τρόπο εντατικό και συστηματικό, ώστε να καλύπτεται εγκαίρως. Έτσι, κανένας από εμάς δεν είχε κενά και το άγχος ότι δεν προλαβαίνει να διαβάσει. Επίσης είχαμε

ώρες μελέτης στο σχολείο, όπου μπορούσαμε να ζητάμε επιπλέον βοήθεια και καθοδήγηση από τους καθηγητές. Ακόμα, δυο φορές την εβδομάδα γράφαμε τρία διαγωνίσματα προσομοίωσης, που μας βοήθησαν να αντιμετωπίσουμε με απόλυτη εξοικείωση τις τελικές εξετάσεις.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν το εξής σπουδαίο: τα απογεύματά μας ήταν εντελώς ελεύθερα, ώστε να διαβάζουμε άνετα και να ξεκουραζόμαστε σωστά, αποφεύγοντας το περιττό άγχος και τα ξενύχτια. Μάλιστα, με έναν σωστό προγραμματισμό αυτό μας επέτρεψε να μην παραιτηθούμε πλήρως από άλλες δημιουργικές και ψυχοφελείς δραστηριότητες, όπως η ενασχόληση με τη μουσική ή κάποιο άθλημα και κυρίως δεν μας στέρησε τον εκκλησιασμό μας. Δηλαδή, υπό αυτές τις συνθήκες, με μια καλή προσπάθεια, η επιτυχία είναι δεδομένη.

Σε όλα αυτά ασφαλώς συμβάλλει και το περιβάλλον του Σχολείου που είναι θωρακισμένο, από την άποψη ότι προσφέρει στα παιδιά αυτό που χρειάζεται η ηλικία τους και η ψυχή τους. Ηρεμία, χαμόγελο, αγάπη, προστασία από κάθε τι ανώφελο που φθείρει τις ψυχές και αποσπά από τα μαθήματα. Σ' αυτό συντελεί το ελληνορθόδοξο ήθος του, που αποπνέει αγάπη και σύμπνοια και διαμορφώνει γνήσιους, υγιείς και θαρραλέους χαρακτήρες, ικανούς να σταθούν άξια στον στίβο

της ζωής. Το Σχολείο βασίζεται στον κανονισμό του, που είναι εμπνευσμένος από τα συγγράμματα μεγάλων Πατέρων και διδασκάλων της Εκκλησίας, όπως είναι ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος και ο Μ. Βασίλειος. Ο κανονισμός φωτίζει τη συμπεριφορά τόσο των παιδιών όσο και των καθηγητών. Και φυσικά, όταν ένα σχολείο το σκεπάζει η χάρις του Θεού, δεν μπορεί παρά να υπάρχει πρόοδος, δημιουργία και αισιοδοξία, όπως ακριβώς αρμόζει σε νέα παιδιά. Επίσης, η ενιαία ενδυμασία για όλους τους μαθητές μάς λύνει τα χέρια, καθώς δεν χρειάζεται να αφιερώνουμε χρόνο για να βρούμε τι θα φορέσουμε την κάθε μέρα. Αυτό το κλίμα ήταν ακριβώς που βοήθησε κι εμένα να διακρίνω πλέον ποιος δρόμος είναι σωστός και ουσιαστικός και ποιος μάταιος και να αφοσιωθώ με όρεξη στα μαθήματά μου.

Κάτι άλλο που είναι αξιοθαύμαστο σ' αυτό το Σχολείο είναι οι εκδρομές! Κάθε χρόνο οργανώνεται μια πολυήμερη εκδρομή που αφορά όλες τις τάξεις του λυκείου και του γυμνασίου και όχι μόνο τη Γ' λυκείου, όπως συμβαίνει σε άλλα σχολεία. Ο χαρακτήρας των εκδρομών αυτών είναι τόσο ψυχαγωγικός –με τη σωστή σημασία της λέξης-, όσο και παιδαγωγικά ωφέλιμος. Φέτος, είχε και προσκυνηματικό χαρακτήρα, καθώς είχαμε τη μέγιστη ευλογία να επισκεφτούμε ως σχολείο τους Αγίους Τόπους στο Ισραήλ, όπου

γεννήθηκε ο Κύριός μας, έζησε, δίδαξε, σταυρώθηκε και αναστήθηκε για μας. Είδαμε σχεδόν όλα τα προσκυνήματα και σαν νέα παιδιά το ζήσαμε με πάθος και ενθουσιασμό. Ταξιδεύαμε χιλιόμετρα και δεν χόρταινε η ψυχή μας. Είδαμε, ακούσαμε, βιώσαμε και αισθανθήκαμε μοναδικά πράγματα, που όχι μόνο παιδιά από άλλα σχολεία αλλά ούτε και μεγαλύτεροι άνθρωποι έχουν ζήσει ποτέ. Καμία σχέση με εκδρομές που συνηθίζονται σε άλλα σχολεία, όπου οι μαθητές διασκεδάζουν σε σκοτεινούς και κακόφημους χώρους και δυστυχώς συμβαίνουν εξωφρενικά πράγματα στο όνομα του σχολείου.

Αντιθέτως, το Σχολείο μας δίνει κάθε χρόνο στους μαθητές του την ευκαιρία να ταξιδέψουν εκτός Ελλάδας σε μέρη όπου άνθησε και μεγαλούργησε ο ελληνισμός και ο χριστιανισμός και έτσι να διευρυνθούν οι ορίζοντές τους ως νέων παιδιών, που νιώθουν σε πολύ πλεονεκτική θέση σε σχέση με τους συνομηλίκους τους. Προσωπικά δεν θα μπορούσα ποτέ να φανταστώ ότι θα είχα την ευκαιρία, ούσα στη Γ' Λυκείου, και έχοντας τον φόρτο τόσων μαθημάτων να συμμετάσχω στη φετινή εκδρομή. Κι όμως ταξίδεψα πρώτη φορά στο εξωτερικό και μάλιστα όχι οπουδήποτε αλλά με προορισμό τους Αγίους Τόπους.

Τέλος, θα ήθελα να κάνω μια μικρή αναφορά σε κάποιες δράσεις του Σχολείου που μου άφησαν πολύ καλή εντύπωση. Πρώτα είναι το διμηνιαίο περιοδικό μας «Ο Πυρσός», όπου παρουσιάζουμε τις δραστηριότητές μας, τους προβληματισμούς και τις δημιουργίες μας. Δεύτερον είναι οι διακρίσεις μας ως Σχολείο. Φέτος, για παράδειγμα, συμμετείχαμε στον πανελλήνιο και παγκύπριο διαγωνισμό για τα 40 χρόνια από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο και

αποσπάσαμε το Α' Βραβείο για την ταινία μας «Το άδειο πιάτο», για την οποία θα ακολουθήσει βράβευση.

Ολοκληρώνοντας τις σκέψεις μου θέλω να τονίσω ότι οι έννοιες σχολείο, εκπαίδευση, παιδεία, καταξιώνονται στα πλαίσια του έργου των Εκπαιδευτηρίων «Απόστολος Παύλος», γιατί τα εκπαιδευτήρια αυτά πετυχαίνουν να γεμίζουν τις ψυχές των παιδιών με ήθος, τάξη, αγάπη, δημιουργικότητα, εργατικότητα και αίσθημα τιμής. Όλα φυσικά είναι αποτέλεσμα της Ελληνορθόδοξης αγωγής που όχι απλά επιδιώκεται, αλλά και πραγματώνεται στον χώρο τους. Σε μια εποχή που στα σχολεία επικρατεί αναρχία, αλλοτρίωση των ηθών και υπονόμηση της πραγματικής παιδείας, σε μια εποχή που λησμονούμε ότι το Σχολείο είναι το θεμέλιο του μέλλοντος και ότι από το Σχολείο εξαρτάται η πατρίδα μας, η Ελλάδα, νιώθουμε ευγνώμονες που υπάρχουν τα Εκπαιδευτήρια «Απ. Παύλος», τα οποία προβάλλουν ως ένα πρότυπο αντίθετο σ' αυτή την παρακμή, ως ένα εργαστήριο παιδείας που, αν του έμοιαζαν τα υπόλοιπα σχολεία, πιστέψτε με, η πατρίδα μας δεν θα βασανιζόταν έτσι. Ποιος άλλωστε μπορεί να αμφισβητήσει ότι από την παρακμή της παιδείας γεννιέται το κακό; Πιστεύω κανένας. Σας ευχαριστώ.

Αφροδίτη Παλαιτσάκη,

Απόφοιτος των Εκπ/ρίων 2015,

πρωτοετής φοιτήτρια Νομικής Αθηνών

Ως απόφοιτος πλέον των Εκπαιδευτηρίων θα ήθελα να εκφράσω με τη σειρά μου κάποιες σκέψεις μου. Θα αναφερθώ σε ορισμένα

μόνο σημεία, καθώς οι ομιλητές που ήδη πήραν τον λόγο έχουν καλύψει τα περισσότερα. Αρχικά θα ήθελα να αναφέρω ότι υπήρξα μαθητής των Εκπαιδευτηρίων «Απ. Παύλος» σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου, καθώς και τρία από τα αδέρφια μου. Για τον λόγο αυτό είμαι σε θέση να γνωρίζω αρκετά καλά το Σχολείο, καθώς επίσης και να βεβαιώσω τη μεγάλη του επιτυχία τόσο στη διδασκαλία όσο και στην αγωγή. Ανάλογες εντυπώσεις έχουν διαμορφώσει οι γονείς μου ήδη από την ίδρυση του Σχολείου. Αυτό αποτέλεσε και την αφορμή να μετακομίσει η οικογένειά μου στα Μέγαρα, ώστε να υπάρχει πρόσβαση στα Εκπαιδευτήρια. Με σιγουριά πλέον μπορώ να πω ότι άξιζε τον κόπο αυτή η τολμηρή ενέργεια και θέλω να συγχαρώ τόσο το Σχολείο όσο και τους γονείς μου.

Τα Εκπαιδευτήρια «Απ. Παύλος» μάς προσέφεραν ποικίλες ευκαιρίες, όπως εκπαιδευτικές εκδρομές, εορτές και εκδηλώσεις. Συγκεκριμένα οι εκδρομές, μονοήμερες ή πολυήμερες, άριστα οργανωμένες ως την τελευταία λεπτομέρεια, αποτελούν αξέχαστες εμπειρίες για τους απόφοιτους και ελπίζω και για τους νεότερους. Αυτό που τις χαρακτήριζε ήταν η ωφέλιμη ψυχαγωγία, καθώς όμως και η εκμάθηση της ιστορίας βιωματικά. Την ανάγνωση-μελέτη ιστορικών και άλλων κειμένων

που αφορούσαν τους προορισμούς μας ακολουθούσε η επιτόπου επίσκεψη των αντίστοιχων χώρων. Πολύ συχνά οι σχετικές εργασίες και έρευνες αναθέτονταν σε υπεύθυνους μαθητές. Προσωπικά, ελπίζω να μου δοθεί η ευκαιρία να συμμετάσχω και ως απόφοιτος σε μελλοντικές εκδρομές και να απολαύσω και πάλι παρόμοιες εμπειρίες, καθώς και να κρατήσω μια επαφή με το Σχολείο. Οι εορτές και οι εκδηλώσεις, όπως φαίνεται και σήμερα, χαρακτηρίζονται από τη συμμετοχή πολλών μαθητών και είναι αποτέλεσμα πολύωρης προσπάθειας τόσο των υπευθύνων εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών. Ακόμη, δίνουν την ευκαιρία έκφρασης και δημιουργίας, αναδεικνύοντας μάλιστα τα ταλέντα των μαθητών τόσο στη δραματοποίηση όσο και στη μουσική και την απαγγελία.

Ακόμη, θεωρώ απαραίτητο να κάνω μια μικρή αναφορά σε ορισμένες δράσεις του Σχολείου, οι οποίες μου άφησαν τις καλύτερες εντυπώσεις. Μία απ' αυτές είναι το διμηνιαίο περιοδικό «Ο Πυρσός», όπου παρουσιάζουμε τις δραστηριότητές μας, τους προβληματισμούς και τις δημιουργίες μας, ενώ αξιοσημείωτες είναι οι διακρίσεις μας ως Σχολείο. Φέτος για παράδειγμα, όπως αναφέρθηκε, στην ευκαιρία του πανελλήνιου και παγκύπριου διαγωνισμού για την μνήμη των 40 χρόνων από

την εισβολή στην Κύπρο, αποσπάσαμε το Α΄ Βραβείο για το κινηματογραφικό έργο μικρού μήκους «Το άδειο πιάτο». Επιπρόσθετα, το Σχολείο διοργανώνει και αθλητικές δραστηριότητες, οι οποίες είναι χρήσιμες και απαραίτητες για την ομαλή ανάπτυξη των μαθητών, χρησιμεύουν όμως και σαν εκτόνωση από την καθημερινή ζωή των νέων. Κυρίαρχο βέβαια στοιχείο τους είναι ο υγιής συναγωνισμός μέσα σε κλίμα ευγενούς άμιλλας.

Εκτός όμως από τη δράση του Σχολείου, θα ήθελα να αναφερθώ και στην Κατασκήνωση του Σχολείου, η οποία έχει άμεση σχέση μαζί του και θα έλεγα ότι το συμπληρώνει σε πολλούς τομείς. Κάθε κατασκηνοτική περίοδος, που διαρκεί περίπου δύο εβδομάδες, δίνει την ευκαιρία στους κατασκηνοτές να ζήσουν ανεπανάληπτες εμπειρίες και να δραστηριοποιηθούν σε φυσικό περιβάλλον δημιουργώντας τις καλύτερες φιλίες. Οι φιλίες που δημιουργούνται στην κατασκήνωση είναι διαχρονικές και στηρίζονται σε γερές βάσεις. Ακόμη, προσφέρονται ευκαιρίες αθλητικές, όπως παιχνίδια στην ύπαιθρο και αγωνίσματα ή διαγωνισμοί. Το πρόγραμμα επίσης περιλαμβάνει θέατρο σχεδόν καθημερινά ως μέσον ψυχαγωγίας, προετοιμασμένο με μεράκι από τους κατασκηνοτές καθώς και κατασκηνοτικά τραγούδια και συνθήματα. Για τους μαθητές του Λυκείου μάλιστα δίνεται η ευκαιρία να λάβουν τη θέση του ομαδάρχη με μέριμνα για μια ομάδα κατασκηνοτών. Η διαδικασία αυτή, εκτός από την πρακτική της χρησιμότητα, καθιστά το άτομο περισσότερο υπεύθυνο και ώριμο ενόψει της ενηλικίωσης που ακολουθεί.

Κλείνοντας, θέλω να ευχαριστήσω το Σχολείο για την υποστήριξη και τις ποικίλες εμπειρίες που μου προσέφερε, καθώς και για

το ότι είμαι ομαδάρχης στην Κατασκήνωση. Δεν μπορώ να παραλείψω και την επιτυχία μου στις πανελλήνιες εξετάσεις. Ευχαριστώ.

Ιάκωβος Πούλης,

Απόφοιτος των Εκπ/ρίων 2015,
πρωτοετής φοιτητής Πολυτεχνείου Πατρών
(Τμήμα Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής)

Με τη σειρά μου κι εγώ, ως μαθήτρια της Β΄ Λυκείου το θεώρησα τιμή να σκεφτώ και να γράψω τις εμπειρίες μου από το σχολείο. Καταθέτω, λοιπόν απόψε τη δική μου μαρτυρία, έναν ευχαριστήριο λόγο, στο Σχολείο που μου στάθηκε συνοδοιπόρος τα τελευταία τέσσερα χρόνια.

Μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι αυτό που σπανίως συναντάται σε άλλα σχολεία, στον «Απ. Παύλο» υπερπερισεύει. Είναι αυτό που έχει εμπνεύσει όλους τους μαθητές και δίνουμε καθημερινώς τον καλύτερο εαυτό μας, συμμετέχοντας σε κάθε δραστηριότητα που διοργανώνεται εντός και εκτός του σχολικού χώρου, όπως και σήμερα. Είναι η ελληνορθόδοξη παιδεία που παρέχει. Κάτι πολύτιμο και απαραίτητο για την ηθική μας συγκρότηση και τον θρησκευτικό και εθνικό μας αυτοπροσδιορισμό.

Η διδασκαλία των σχολικών μαθημάτων, το περιεχόμενο των πρωινών μηνυμάτων και των εορτών, ακόμα και το πρόγραμμα των εκδρομών νοηματοδοτούνται από τις αξίες του ελληνορθόδοξου πολιτισμού μας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι καθηγητές μας δεν μειώνουν την ύλη του γνωστικού αντικείμενου για να μας μεταδώσουν αυτές τις αξίες, αλλά κατά τη διάρκεια του μαθήματος και εκτός δίνουν

με την όλη στάση τους μαρτυρία του αληθινού δασκάλου, αυτού με το ελληνορθόδοξο φρόνημα. Να επισημάνω ότι η προσπάθεια αυτή δεν περιορίζεται μόνο στα μαθήματα της Γλώσσας, της Ιστορίας ή των Θρησκευτικών -που είναι ίσως προσφορότερο- αλλά ακόμη και στα Μαθηματικά, τη Βιολογία ή τη Φυσική προβάλλεται το ήθος ως άμεση συνέπεια της σχέσεως του ανθρώπου με τον Θεό.

Συνεχίζοντας, σπουδαίο ρόλο στη σχολική μας ζωή παίζουν τα μηνύματα που παίρνουμε καθημερινά μετά την προσευχή. Αφενός με θέματα από τη ζωή της Εκκλησίας γνωρίζουμε τον μυστηριακό της πλούτο και αφετέρου από την επικαιρότητα μαθαίνουμε να τοποθετούμαστε και κάποτε να αντιδρούμε ως υπεύθυνοι αυριανοί πολίτες. Πολλές φορές μάλιστα αναλαμβάνουμε και οι ίδιοι οι μαθητές να παρουσιάσουμε κάτι που μας απασχόλησε και μας κέντρισε το ενδιαφέρον. Έτσι, καλλιεργείται η κριτική μας ικανότητα, που συμβάλλει στην πνευματική μας στερέωση.

Ακόμη, καθοριστικής σημασίας αναδεικνύονται οι σχολικές εορτές, το περιεχόμενο των οποίων διαμορφώνεται έτσι ώστε να βιώνουμε τα πατροπαράδοτα ιδανικά του έθνους μας. Οι πολυήμερες εκδρομές, επίσης, γίνονται αφορμές για συγκλονιστικές εμπειρίες, που θα μας συνοδεύουν για πάντα. Έχουμε βρεθεί σε εστίες όπου άκμασε ο ελληνισμός και η ορθοδοξία.

Ενδεικτικά αναφέρω τη Β. Ήπειρο, τη Μ. Ασία, τη Μεγάλη Ελλάδα στην Κάτω Ιταλία, τις ελληνικές παροικίες στη Νότια Γαλλία και την Αγία Γη των Ιεροσολύμων. Δεν είναι απλά σχολικές εκδρομές αλλά ταξίδια ζωής που σε όλους θα μείνουν αξέχαστα.

Κλείνοντας, επιτρέψτε μου να πω ότι όλοι όσοι έχουν διανύσει το στάδιο της εκπαίδευσης ή το διανύουν ακόμη γνωρίζουν ότι η μεγαλύτερη πρόκληση στο έργο του εκπαιδευτικού δεν είναι η γνωστική κατάρτιση του μαθητή αλλά η διαμόρφωση του πνεύματος και της συνειδήσεώς του. Δύσκολο έργο! Σε ένα Σχολείο, όμως, που Παιδαγωγός είναι ο όντως Παιδαγωγός, ο Χριστός, ο αγώνας των καθηγητών γίνεται ευκολότερος, δημιουργικός και καρποφόρος. Τα τέσσερα χρόνια που πέρασαν ήταν αρκετά για να αισθανθώ τις μεγαλύτερες ευεργεσίες του Θεού.

Εύχομαι ολόψυχα να ζουν και να ανθούν τα Εκπαιδευτήρια «Απ. Παύλος», ώστε να ανδρώνονται πνευματικά οι νέοι της πατρίδας μας για πολλά ακόμη χρόνια και να δοξάζεται το όνομα του Θεού, κατά τον λόγο της Π. Διαθήκης «εκ στόματος νηπίων και θηλαζόντων κατηρτίσω αίνον». Σας ευχαριστώ.

Αδαμαντία Τσουρουφλή,
Μαθ. Β΄ Λυκείου των Εκπ/ρίων

Χαιρετισμός

από τον Σεβ. Μητροπολίτη Κορινθίας κ. Διονύσιο

Πανδαισία πράγματι αυτή η εκδήλωση. Πανδαισία. Αισθάνομαι χαρούμενος και ευτυχής, γιατί στον χώρο αυτό που στεγάζεται ένα πολύ μεγάλο τμήμα της πνευματικής κίνησης της Μητρόπολής μας, θίχτηκε ένα πάρα πολύ σημαντικό και καίριο θέμα με αφορμή τα 10 χρόνια της λειτουργίας του Εκπαιδευτηρίου «Απ. Παύλος», που ιδιαίτερα τιμά την πόλη μας, που και αυτή ανήκει στον Απ. Παύλο, είναι η πόλη του Απ. Παύλου. Θίχτηκε ένα θέμα που αφορά την ζωή και την εξέλιξή μας ως γένους, ως έθνους, ως κοινωνίας. Αισθάνομαι δυστυχής μπορώ να πω που οι εργασίες για τα «Κορίνθου Παύλεια» δεν μου επέτρεψαν να ακούσω τις εισηγήσεις των αξιότιμων και αξιοσέβαστων καθηγητών, των οποίων όμως οσμή πήρα από τις απαντήσεις σε επερωτήσεις που τους υπεβλήθησαν. Άλλωστε, είναι κανόνας αυτό, όταν διδάσκονται μαθήματα να μην παίζει τόσο πολύ ρόλο η ανάπτυξη του θέματος όσο η μέσω της συζητήσεως επεξηγησή τους και εξάπλωσή τους στις καρδιές και στις συνειδήσεις.

Έχασα και είμαι δυστυχής, αλλά από το όλο κλίμα αντιλαμβάνομαι τι ελέγχθη και τι μεγάλη προσφορά πνευματική έγινε στον λαό της Κορίνθου απόψε εδώ. Γιατί σκοπός, το

έχω πει κι άλλη φορά, καθώς συνεργαζόμαστε με τα Εκπαιδευτήρια «Απόστολος Παύλος» δεν είναι να διαφημίσουμε την παρουσία ενός σχολείου ή να το τιμήσουμε λόγω της επετείου των 10 ετών. Σκοπός είναι να δούμε τι προσφέρει αυτό το σχολείο και πώς το δίδει στην κοινωνία της Κορίνθου και πώς αυτή η κοινωνία το εισπράττει, πώς το δέχεται και πώς το αξιοποιεί. Διότι πράγματι τα προγράμματα των σχολείων μάς οδηγούν πνευματικά «εν γη ερήμω και αβάτω και ανύδρω», όπως λέει ο ψαλμωδός, σε σημείο που να φοβόμαστε όσοι έχουμε υπεύθυνες θέσεις για την πορεία του λαού μας. Στη φύση μου είμαι αισιόδοξος – άλλωστε μπορεί χριστιανός να μην είναι αισιόδοξος; έχει την ελπίδα, ελπίδα ζωής αιωνίου και αναστάσεως. Θέλω να βλέπω τα πράγματα αισιόδοξα, αλλά με έχει τρομοκρατήσει το γεγονός ότι αναρμολώνω αρμόδια πρόσωπα διαστρέφουν ακόμα και το Σύνταγμα, ακόμα και την ψυχή του έθνους. Θέλουν να έχουν σώματα ανεπτυγμένα αλλά χωρίς ψυχή. Μπορούν να ζήσουν ποτέ αυτά τα σώματα; Νεκρά θα είναι. Γιατί τα άψυχα αυτά, τα ολιγόψυχα αυτά σώματα δεν έχουν και να δώσουν τίποτε. Οσφυοκάμπτες μάς εμφανίζουν, ανθρώπους υστερόβουλους μάς εμφανίζουν, ανθρώπους υλοκράτες μάς

εμφανίζουν. Τι τελικά μπορεί να είναι εκείνο που θα μας κάνει να ζούμε; Και όχι μόνο αυτό, αλλά, όπως είπε ο Χριστός όχι απλώς να ζούμε, «ίνα ζώην έχομεν», αλλά «και περισσόν έχομεν». Να 'χομε και ποιότητα, κάτι παραπάνω από αυτή τη ζωή. Τι να την κάνεις μια ζωή, η οποία δεν σε οδηγεί πουθενά; Δεν σε ανελίσσει. Δεν σε κάνει να εξελίσσεσαι. Και ξέρετε ποιοι τα λένε; Αυτοί που έχουν βάλει τους κανόνες τής εξέλιξης τάχα στη ζωή μας. Μας οδηγούν στην οπισθοδρόμηση και γι' αυτό τους επιστρέφουμε και τον χαρακτηρισμό.

Αυτές τις μέρες είπαν πολλοί πως μπορεί να 'μαστε και μελλοθάνατοι. Ο καθηγητής Χρήστος Γιανναράς –δεν ξέρω κατά πόσο αποδέχεστε τις απόψεις του ή όχι– είχε γράψει δύο βιβλία. Το ένα ήταν το «Προνόμιο της απελπισίας» και το άλλο ήταν «Finis Graeciae» (δηλ. «Τέλειωσε η Ελλάδα») και με εντυπωσίασε. Τελειώνει η Ελλάδα; Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει. Και δεν πεθαίνει γιατί έχει τον Αναστημένο Χριστό να είναι οδηγός της. Και το pronόμιο της απελπισίας είναι pronόμιο, γιατί κάνει τον άνθρωπο να λέει: «Φτάσαμε στο τέλος πλέον. Δεν έχουμε πού βαθύτερα να πέσουμε.» Εκεί θα μείνομε; «Άκουσε να δεις», έλεγε ο γέροντάς μου. «Όλες οι εποχές και όλες οι γενιές κάνουν την πτώση τους στη θάλασσα. Όσο πιο βαθιά πάνε, τόσο πιο γρήγορα θέλουν να ανέβουν για να ανασάνουν, να ζήσουν». Φτάσαμε λοιπόν στο τελευταίο σκαλί του κακού τη σκάλα. Τι μας μένει; Να ανεβούμε. Προχτές συνέβη ένα γεγονός και το έγραψαν τα Μέσα. Έπαιξε μία κολυμβήτρια με ένα

δελφίни και εκείνο, θέλοντας να παίξει μαζί της, την παρέσυρε προς το βάθος. Όμως, διαπιστώνοντας το δελφίни ότι το παιχνίδι μεταβαλλόταν σε επικίνδυνο για την κοπέλα, την άρπαξε και την ανέβασε επάνω. Αυτό, νομίζω, πως είναι το έργο του Χριστού μας. Βλέπει πού είμαστε και μας ανεβάζει. Τώρα, για τα άλλα τα παιχνίδια ας ευχηθούμε να καταλάβουμε ότι χωρίς να έχουμε μπουσούλα ελληνορθόδοξη παιδεία και αγωγή δεν θα σταθούμε. Εάν λοιπόν ο μπουσουλάς μας είναι αυτός, τότε θα πάμε πάρα πολύ καλά. Πάρτε την Ιστορία μας και φυλλομετρήστε την. Από κρίση σε κρίση πορευόμαστε. Και εν τέλει τι έγινε; Ζούμε και τραβούμε προς τη δόξα μαζί με την πατρίδα μας ξανά. Είθε αυτή η ελληνορθόδοξη αγωγή και παιδεία να είναι η όασή μας, να είναι η χαρά μας, η ζωή μας. Και χαίρω που η εκδήλωση έδωσε αυτή την ευκαιρία. Συγχαίρω τους αρμοδίους του Σχολείου.

Αποσπάσματα συζήτησης

Ερώτηση: Ευχαριστούμε για την μεστή και εύστοχη εισήγησή σας. Μήπως μπορείτε να εξηγήσετε τον τρόπο με τον οποίο η αντικατάσταση της παιδείας του προσώπου από τη γνώση της πληροφορίας και των αριθμών επιδρά αρνητικά στην εκπαιδευτική πρακτική;

κ. Δεληκωσταντής: Ορισμένα πράγματα όπως οι αξίες, η στάση ζωής, η ελευθερία, δεν χωράνε σε αριθμούς και ιδίως – μου αρέσει να λέω – ότι η παιδεία, η οποία αναφέρεται ακριβώς στη μετάδοση αξιών, στάσεων ζωής, στην καλλιέργεια της ελευθερίας δεν μπορεί να λειτουργήσει ως αξεσουάρ της εκπαίδευσης. Λοιπόν, σε μια προσανατολισμένη στη χρησιμοθηρία παιδεία καταλαβαίνετε ότι μαθήματα όπως τα Θρησκευτικά, η Φιλοσοφία, η Τέχνη είναι περιθώριο. Κάποιοι καλοί συνάδελφοι θεολόγοι, οι οποίοι προσπαθούν να κάνουν το μάθημα των Θρησκευτικών πιο ενδιαφέρον για τα παιδιά, σε λίγο εισπράττουν τις διαμαρτυρίες των γονέων που λένε «αφήστε τα παιδιά μας να ασχοληθούν με άλλα, πιο σοβαρά πράγματα». Παρέστην εγώ σε μια εκδήλωση στα εκπαιδευτήρια που σπούδαζε ο γιος μου στο δημοτικό σχολείο και είπε η δασκάλα ενώπιον ακροατηρίου γονέων ότι «εγώ δίνω μεγάλη σημασία στη Γλώσσα και στα Μαθηματικά, γι' αυτό θα παίρνω ώρες από μαθήματα δευτερεύοντα, όπως τα Θρησκευτικά, για να τις αφιερώσω στη γλωσσική και μαθηματική παιδεία». Καταλαβαίνετε, όπως είπα, ότι είναι πολύ δύσκολο να περάσει σήμερα στα παιδιά η παιδεία του προσώπου, επειδή έχει απέναντί της ακριβώς το χρηστικό πνεύμα του «τεχνοπωλίου», το οποίο αλλοιώνει – θα έλεγα – τα κριτήριά μας και είναι πάρα

πολύ δύσκολο να περάσει στα παιδιά, τα οποία είναι γεμάτα από γνώση επιστημονική που κυριαρχεί. Δεύτερον, είναι πάρα πολύ δύσκολο να περάσεις όλα αυτά τα ασκητικά. Η δική μου η άποψη είναι ότι επειδή ο άνθρωπος εκ φύσεως έχει ένστικτα, πρέπει εμείς να τον εκπαιδεύσουμε με έναν τέτοιο τρόπο, που να βάλει τα ένστικτά του σε κάποιο πλαίσιο, να τα περιορίσει. Δηλαδή η ελευθερία, ο πολιτισμός είναι πάντοτε καρπός αυτοπεριορισμού. Όταν σε έναν άνθρωπο ευδαιμονιστή, εγωκεντρικό προσπαθούμε να περάσουμε τέτοιου είδους ιδέες, η αντίστασή του είναι μεγάλη, η δεκτικότητά του είναι ελάχιστη και μέρα με την ημέρα δυσκολεύει πραγματικά αυτή η παιδεία του προσώπου. Και βεβαίως αυτή λειτουργεί μέσα από σχέσεις. Η εκπαιδευτικοποίηση του δασκάλου, που θεωρήθηκε το 1982 μεγάλη κατάκτηση, έχει μετατρέψει τη σχέση δασκάλου και μαθητή σε σχέση εκπαιδευτή - εκπαιδευόμενου και, αν δεν υπάρχει προσωπική σχέση, δεν περνάνε αξίες. Όταν ένας δάσκαλος, μαθηματικός ας πούμε ή οτιδήποτε άλλο, προσπαθήσει να πει στα παιδιά κάτι σχετικά με αξίες, αν δεν έχει σχέση με τα παιδιά, τότε θα του πουν «εσύ κάνε μας μαθηματικά, δεν θέλουμε από σένα τίποτα άλλο». Κάποιος έχει πει ότι, για να μπορέσεις να δώσεις στα παιδιά αξίες, πρέπει να έρθεις πρόσωπο με πρόσωπο με τα παιδιά κι εγώ είπα ότι οι πόρτες των τάξεων

στα σχολεία πρέπει να είναι τόσο χαμηλές, όπως είναι σε κάποια εξωκκλήσια της πατρίδας μας, όπως της Ίμβρου, της Κύμης, που πρέπει να σκύψεις για να μπει μέσα. Όταν μπεις μέσα σκυφτός, θα συναντήσεις τα παιδιά πρόσωπο με πρόσωπο. Πραγματικά λοιπόν δυσκολεύει αυτή η παιδεία με τις παρούσες εξελίξεις. Δεν ξέρω αν μπορούμε να αντισταθούμε. Το θέμα είναι ότι πρέπει να αντισταθούμε για να ανατρέψουμε τα πράγματα. Η αντίσταση όμως πρέπει να γίνει και χωρίς αυτό νομίζω ότι η παιδεία θα θυσιαστεί, θα υποταχτεί ολοκληρωτικά σ' αυτό που λέμε εκπαίδευση, δηλ. στις αρχές της αποτελεσματικότητας, των αριθμών και του πραγματισμού.

Το χωριό μου στην Ίμβρο λέγεται στα

κ. Σπυροπούλου: Εγώ θέλω να τονίσω τον ρόλο της οικογένειας, γιατί κι αυτό το παραβλέπουμε αρκετές φορές. Θα πω μόνο αυτό που αναφέρει ο Σεφέρης σε κάποιον τόμο από το προσωπικό του ημερολόγιο. Λέει: Όταν κάποτε ένας ξένος επιφανής του είπε υποτιμητικά «Μα τώρα, σοβαρολογείς; Πιστεύετε ότι είστε απόγονοι του Λεωνίδα και του Θεμιστοκλή;» ο Σεφέρης είπε: «Οχι. Είμαστε απόγονοι μονάχα της μάνας μας, που μας μίλησε ελληνικά, που προσευχήθηκε ελληνικά, που μας έλεγε ιστορίες και μας νανούριζε με τα κατορθώματα του Λεωνίδα και του Θεμιστοκλή και που είδαμε την ψυχή της να βουρκώνει την Μ. Παρασκευή μπροστά στο ξόδι του Θεανθρώπου». Κοιτάζτε λοιπόν τις προεκτάσεις από τη μάνα, από την οικογένεια να πω καλύτερα: τη γλώσσα, τη γλώσσα της εκκλησίας με την προσευχή, της ιστορίας μας με τα κατορθώματα των

τούρκικα Αμυγδαλοχώρι, γιατί έχει πάρα πολλές αμυγδαλιές. Κι εγώ, επειδή αγαπούσα τις ανθισμένες αμυγδαλιές, σκέφτηκα ότι επιστήμη είναι να βλέπουμε την ανθισμένη αμυγδαλιά με τα μάτια του ξυλοκόπου: «Πόσα ξύλα βγάζει η ανθισμένη αμυγδαλιά;» Τον πατέρα μου τον σκότωσαν οι Τούρκοι το 1990 κι ένας από τους λόγους ήταν ότι, επειδή οι Τούρκοι έστελναν τις γυναίκες να κόβουν τις ανθισμένες αμυγδαλιές για να τις κάψουν, ο πατέρας μου τις κυνήγαγε. Αυτό έχει ένα βίωμα βαθύ, αλλά φαντάζεστε να βλέπουμε την ανθισμένη αμυγδαλιά ή την κερασιά με τα μάτια του ξυλοκόπου; Αυτό όμως μας μαθαίνει σήμερα το σχολείο, δυστυχώς.

προγόνων και με τις παραδόσεις μας τις θρησκευτικές. Αυτά μεταγγίζονται στο παιδί από πολύ νωρίς. Γιατί οι Άγγλοι λένε ότι αν σε ρωτήσουν από πού κατάγεται, η σωστή απάντηση είναι «από τα παιδικά μου χρόνια». Γιατί εκείνη είναι η ηλικία που το παιδί δέχεται, εισπράττει και ψυχανεμίζεται όσα συμβαίνουν γύρω του. Εάν λοιπόν από την παιδεία που δίνει η οικογένεια αρχίσουν να εμπεδώνονται αυτές οι αξίες μέσα του, θα βρει τον τρόπο και να αντισταθεί αλλά και να ψάξει αυτές τις αξίες αργότερα στη ζωή του. Και μπορεί να μην τις έχει ένας δάσκαλος, θα τις βρει σε κάποιον άλλο. Θέλω λοιπόν να τονίσω τη μεγάλη αξία και τη μεγάλη αποστολή που έχει η οικογένεια, η οποία κι αυτή σήμερα έχει προσανατολιστεί προς την χρησιμοθηρική θα έλεγα ζωή και όχι προς την μετάγγιση αυτών των υπέροχων θησαυρών της ελληνοχριστιανικής μας παράδοσης.

κ. Δεληκωσταντής: Υπάρχει μία υπέροχη φράση ενός σύγχρονου θεολόγου, ο οποίος λέει ότι η μάνα, η ελληνίδα μάνα, η ορθόδοξη μάνα είναι εκείνη η οποία μας μαθαίνει να ζούμε ως πρόσωπα - για να χρησιμοποιήσω και τον όρο «πρόσωπο» - και όχι ως άτομα. Και πραγματικά, όταν αυτό το πράγμα το μάθουμε, όλος αυτός ο θησαυρός μπορεί να γίνει δικός μας. Κι ένα δεύτερο, για τα υπέροχα που είπε η κ. Σπυροπούλου σε μία πραγματικά εκπληκτική γλώσσα: Μου θύμισαν κάτι σε σχέση με την ελληνική σημαία, γιατί στην Ίμβρο μέχρι τα δεκαπέντε μου χρόνια εγώ

δεν είχα δει ελληνική σημαία. Όταν πήγα στην Κωνσταντινούπολη πήγα στο Ελληνικό προξενείο, το οποίο ήταν σε ένα σοκάκι. Τότε καίγανε στην Κωνσταντινούπολη κοκ και ήταν όλα μαύρα. Θυμάμαι πόσο όμορφη μου φάνηκε η ελληνική σημαία, η οποία είχε τα χάλια της - ήταν μαύρη από το κάρβουνο. Κι όταν βλέπουμε εμείς που είμαστε από το εξωτερικό κάποια πράγματα, όπως να καίνε τη σημαία, πραγματικά δεν το αντέχουμε. Και κλείνω λέγοντας ότι μόνο όσοι έχασαν την πατρίδα τους μπορούν να καταλάβουν τι σημαίνει να έχεις πατρίδα.

Σχόλιο ακροάτριας: Ευχαριστούμε για την ευκαιρία που μας έδωσε ο «Απόστολος Παύλος», το θαυμάσιο αυτό Εκπαιδευτήριο της περιοχής μας, το οποίο γιορτάζει την πρώτη του δεκαετία, για την όμορφη βραδιά να έχουμε κοντά μας τον κ. Μαρκούδη ως συντονιστή και τους δύο εξαιρετους επιφανείς ομιλητές, που έβαλαν τα δάχτυλά τους μέσα στους τύπους των ήλων. Πράγματι, το επίκεντρο της παιδείας είναι το πρόσωπο αφενός και αφετέρου η μεταλαμπάδευση του πατριωτικού πολιτισμού. Και πιστεύω επίσης ότι όλη αυτή η οικονομική κρίση, που μας φέρνει σε αυτά τα επίπεδα, έχει ως αφετηρία την έλλειψη αυτής της παιδείας του προσώπου και αυτής της παιδαγωγικής που περνούσε και με τα θρησκευτικά και με την μουσική την παραδοσιακή και με τους χορούς

Ερώτηση: Θα βάλω μια απορία. Μήπως είναι υπερβολικό να τονίζουμε τον πατριωτισμό στην εκπαίδευση; Οι άλλοι έρχονται προς εμάς, αναμένοντας να τους δοθεί αυτή η παιδεία η ελληνική και η χριστιανική, περισσότερο η χριστιανική, γιατί ο Κύριος μας καλεί για την άλλη πατρίδα. Πρέπει να είναι μέσα σ' αυτά τα πλαίσια και η εκπαίδευση των ελληνοπαίδων αλλά και όλων των εθνών, εφόσον ο Κύριος «εις ενότητα πάντας εκάλεσεν»;

κ. Δεληκωσταντής: Ο πλουραλισμός είναι ένα δεδομένο. Το θέμα που έθεσα εγώ είναι το πώς θα μπορέσουμε να συνυπάρξουμε. Η απάντηση η δική μου δεν συμπίπτει με την απάντηση που δίνουμε σήμερα, μία πολυπολιτισμικότητα, μία συγκατοίκηση των αντιθέτων, ένας σχετικισμός, όλα είναι ίδια. Ο Μαξ Σέλερ, ένας πολύ σημαντικός φιλόσοφος του 20ού αι., είπε ότι η φράση «Όλα να τα κατανοείς σημαίνει όλα να τα συγχωρείς» είναι η πιο ανήθικη φράση που ειπώθηκε ποτέ. Σαφώς η διαφορετικότητα, αλλά η διαφορετικότητα αυτή δεν είναι αποδεκτή ως διαφορετικότητα, εάν δεν συμφωνεί με κάποιες βασικές αξίες, οι οποίες βασικές αξίες εμπεριέχονται στην οικουμενική ηθική του χριστιανισμού. Η αποδοχή της ετερότητας είναι αίτημα της χριστιανικής ταυτότητάς μας, αλλά αυτό το πράγμα έχει και κάποιους όρους, για να μπορέσουμε πραγματικά να ασχοληθούμε με τους άλλους σε μια βάση η οποία έχει μέλλον (όλα αμφισβητούνται σήμερα, μόνον η απολυτότητα του

πλουραλισμού δεν αμφισβητείται). Εμείς έχουμε ταυτότητα και η ταυτότητά μας είναι ανοιχτή. Δεν είναι κλειστός ο ορθόδοξος, είναι οικουμενικός άνθρωπος. Σαφώς η ενότητα, η οποία ενότητα όμως έχει τους όρους της. Και βεβαίως εγώ πιστεύω, επειδή προέρχομαι από μια γερμανική κουλτούρα, η οποία είχε αυτόν τον προσανατολισμό τότε, ότι αυτές οι οικουμενικές αξίες οι οποίες σήμερα βρίσκουν έκφραση κωδικοποιημένη στις διακηρύξεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου, περιέχουν βασικές χριστιανικές αξίες οι οποίες ήταν η ρίζα και αυτής της οικουμενικότητας. Δηλαδή δεν μπορούμε εμείς οι χριστιανοί να μην είμαστε ανοιχτοί, όχι μόνον επειδή αυτό είναι πολιτιστική απαίτηση σήμερα, αλλά και επειδή η δική μας η παράδοση τροφοδότησε αυτά τα αιτήματα τα οποία θεωρούμε πρωτοποριακά. Θέλουμε την ταυτότητά μας όχι για να κλεινόμεστε, αλλά για να μπορέσουμε να επικοινωνήσουμε με τους άλλους σε μια πιο σωστή βάση.

Ερώτηση: Η ελληνική διοίκηση ποιες κοινωνικές αξίες έχει αφήσει τις τελευταίες δεκαετίες παρακαταθήκη στους πολίτες της; Βλέπουμε ότι η ανισότητα έχει αυξηθεί πάρα πολύ. Δεν υπάρχουν πια άνθρωποι που να μπορούν να ανέβουν την κοινωνική και οικονομική κλίμακα. Δεν υπάρχει πλέον κοινωνική κινητικότητα. Όλα καταλήγουν πλέον στην κορυφή του συστήματος, εκεί που συσσωρεύεται το εισόδημα και ο πλούτος.

κ. Σπυροπούλου: Τούτο εδώ το Σχολείο, τούτη εδώ η συγκέντρωση είναι απόδειξη ότι δεν είναι όλα χαμένα, ότι δεν είναι όλα ίδια, ότι υπάρχουν διαφορές, ότι υπάρχει ποιότητα, ότι υπάρχει προσπάθεια, και είναι σίγουρο ότι αν προσπαθήσουμε όλοι μας λίγο να αλλάξουμε τη νοοτροπία μας, λίγο

να στραφούμε προς άλλες αξιοκρατικές παραμέτρους (τι περιεχόμενο βάζουμε στις λέξεις επιτυχημένος, άξιος, σεβαστός, έντιμος), αν το προσπαθήσουμε όλοι μας, δεν νομίζω ότι όλα είναι χαμένα. Νομίζω ότι μπορούμε να ξαναβρούμε ένα επίπεδο παιδείας. Με τη βοήθεια του Θεού, μπορούμε

να αλλάξουμε αυτή τη νοοτροπία που μας έχει καταστρέψει και να πούμε ότι μακάρι από τα παιδιά μας να προωθούνται οι άξιοι και αυτοί που έχουν αξίες. Αλλά τις αξίες θα τις μεταγγίσουμε εμείς. Ξέρω, κάνω αυτοκριτική, οι γενιές οι δικές μας, ίσως και οι μετέπειτα, κάνανε πάρα πολλά λάθη, αποπροσανατολίσανε τα νέα παιδιά από το τι σημαίνει αληθινή αξία και τι σημαίνει αληθινή φροντίδα να γίνεσαι καλύτερος, αυτό που λέμε όλοι «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση».

κ. Δεληκωσταντής: Ανέφερα την άποψη του Καρλ Πόπερ ότι οι σύγχρονες δυτικές ανοιχτές κοινωνίες είναι τα καλύτερα πολιτικοκοινωνικά συστήματα που γνώρισε ο κόσμος. Χαμογελάμε λίγο, αλλά έχει μια αλήθεια αυτό. Και λέει είναι τα καλύτερα, διότι κατάφεραν να επιτύχουν έναν συνδυασμό ευημερίας και ελευθερίας που δεν υπήρξε ποτέ στον κόσμο και επειδή μπορούν να βελτιωθούν με δημοκρατικές εκλογές, με μεταρρυθμίσεις. Εγώ πιστεύω ότι το μυστικό της προόδου σε πολιτικοκοινωνικό και οικονομικό επίπεδο είναι οι μεταρρυθμίσεις, είναι η τεχνική των μικρών βημάτων, είναι η σωστή στοχοθεσία. Τα όνειρα είναι πολύ ωραία, αλλά σε ορισμένους τομείς ο

θέλουμε να μοιάσουμε με τον Θεό, θέλουμε να πάμε προς την θέωση, προσπαθώντας την αυτοβελτίωση. Εάν αυτή τη λέξη την βάλουμε στην καθημερινή μας ζωή, να γίνουμε κάθε μέρα και λίγο καλύτεροι, νομίζω ότι σε λίγο καιρό αυτά τα αποτελέσματα θα φανούν. Και ξαναγυρίζω σ' αυτό το εκπληκτικό Σχολείο, όπου σίγουρα μεταγγίζονται τέτοιες αξίες. Που αυτά τα νέα παιδιά αύριο θα κάνουν διαφορά στην κοινωνία μας.

άνθρωπος πολύ εύκολα γίνεται θύμα των ονείρων του. Ένα τέτοιο σχολείο μπορεί να είναι η ζύμη η οποία μπορεί να ζυμώσει το φύραμα. Και έλεγα ότι σήμερα σε μας το πρόβλημα είναι ότι αυτή η μικρή ζύμη, επειδή η πλειοψηφία απομακρύνεται, μερικές φορές δεν μπορεί δυστυχώς να πλησιάσει και να γονιμοποιήσει λίγο τα πράγματα. Ακόμα και οι μεταρρυθμίσεις σήμερα δεν μπορούν να καρποφορήσουν όπως θα έπρεπε. Το θέμα είναι πολύ σημαντικό, όπως το έθεσε η κυρία Σπυροπούλου. Η απάντηση για μένα είναι ο αγώνας, η προσπάθεια, οι μεταρρυθμίσεις και η εμπιστοσύνη στο μέλλον, το οποίο δεν βρίσκεται μόνο στα χέρια τα δικά μας.

...Κλείνοντας

► Να σημειώσουμε ότι κατά τη διάρκεια του διαλείμματος των εργασιών της Ημερίδας προβλήθηκε η ταινία μικρού μήκους «Το άδειο πιάτο», παραγωγή των Εκπαιδευτηρίων μας σε σκηνοθεσία της φιλόλογου κ. Αικατ. Κονέ και με ηθοποιούς μαθητές του Σχολείου μας, η οποία απέσπασε το Α' Βραβείο Ταινίας στον πανελλήνιο Διαγωνισμό που οργάνωσαν τα Υπουργεία Παιδείας Ελλάδας και Κύπρου με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο.

► Η Ημερίδα πλαισιώθηκε από απαγγελίες και μελωδική μουσική απόδοση αποσπασμάτων του έργου «Άξιον εστι» του Οδ. Ελύτη από τη χορωδία με συνοδία σχολικής ορχήστρας. Επιμελήθηκαν οι καθηγητές κ. Φρειδ. Ζωγόγιαννη, κ. Γρ. Κόντης, κ. Αικ. Κονέ και κ. Γ. Αγγουράς.

► Επίσης, κατά το πέρας της Ημερίδας προβλήθηκε 15λεπτη προβολή της 10ετούς πορείας των Εκπαιδευτηρίων μας, που επιμελήθηκε η καθηγήτρια κ. Ελ. Σεϊτανίδη.

► Για όλους τους συμμετέχοντες στην Ημερίδα παρετέθη Δεξίωση με εκλεκτά εδέσματα, ευγενική προσφορά της εταιρίας «Μακεδονικόν» Σερρών των κ.κ. Νίκου και Θεοδώρας Κασάπη, τους οποίους ευχαριστούμε από καρδιάς.

► Θερμές ευχαριστίες οφείλονται σε όλους τους καθηγητές, συνεργάτες και τους μαθητές μας, οι οποίοι συνέβαλαν παντοιοτρόπως στην επιτυχή διοργάνωση και διεξαγωγή της Ημερίδας.

Πρόγραμμα ημερίδας

(Κόρινθος 19 Ιουνίου 2015)

Δημοσιεύματα του Τύπου

17.30 «Σκευός έκλογής» Απολυτικό

Απ. Παύλου από τη χορωδία των Εκπ/ρίων «ΑΠ. ΠΑΥΛΟΣ»

Κήρυξη έναρξης της Ημερίδας
από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη
Κορινθίας κ.κ. Διονύσιο

Α΄ ΜΕΡΟΣ

17.40 Χαιρετισμός από τον
συντονιστή – παρουσιαστή της
Ημερίδας **κ. Λυκούργο Μαρκούδη**,
Επικοινωνιολόγο, Δ/ντή Προγράμματος
Ρ/Σ «ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

**17.50 Η παρακαταθήκη παιδείας της
Ορθοδοξίας**

Εισηγητής: **κ. Κωνσταντίνος
Δελικωνσταντής**, Καθηγητής
Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου
Αθηνών

18.10 Τι σημαίνει πατρίδα
Εισηγητής: **κ. Μερόπη Σπυροπούλου**,
Ομότιμη Καθηγήτρια Οδοντιατρικής
Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

18.30 Συζήτηση

18.45 Διάλειμμα - Κέρασμα

Β΄ ΜΕΡΟΣ

19.00 «ΑΕΙΟΝ ΕΣΤΙ» (Οδυσσέα
Ελύτη). Απαγγελίες και τραγούδια
από τη Χορωδία των Εκπαιδευτηρίων

**19.15 Ελληνορθόδοξη Παιδεία
και Εκπαιδευτήρια «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΠΑΥΛΟΣ»**

Εισηγητής: **κ. Ανδρέας
Κουτσόπουλος**,
Φιλολόγος – Ιστορικός, Καθηγητής
Εκπ/ρίων «ΑΠ. ΠΑΥΛΟΣ»

**19.35 Ελληνορθόδοξη Παιδεία και
Οικογένεια**

Εισηγητής: **κ. Δημήτριος Αγγελής**,
Αντισυν/χης Στρατιωτικού Σώματος
Νομικών Συμβούλων, Δρ. Διοικητικού
Δικαίου

**19.55 Ελληνορθόδοξη Παιδεία και
Μαθητεία**

Εισηγητές: Μαθητές & απόφοιτοι
των Εκπ/ρίων «ΑΠ. ΠΑΥΛΟΣ»

**20.10 2005 – 2015: 10
ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΙΔΕΙΑ**
(Προβολή)

**20.30 Κλείσιμο εκδήλωσης -
Δεξίωση**

25 Ιουνίου 2015

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Σελίδα 13

Κόλαφος ο αναγκητής – θέλει να δολοφονήσει
την προδικομένη και να βιάσει την Ελλάδα!
Πολιτική αγωγή δηλώνει ο Κύριος Καρμαρκάλης.

ΞΕΣΚΕΠΑΖΕΤΑΙ ΤΟ ΒΡΩΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΟΔΟΥ ΤΟΥ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ!

Παράσταση πολιτικής αγωγής στην υπόθεση των υποψηφίων δήμαρχων ο πρώην πρωθυπουργός Κύπρου Καρμαρκάλης, τρεις ημέρες πριν από το τέλος της δεκαετίας. Πέντε χρόνια μετά την ολική ήττα της ανόριστης, για πρώτη φορά ο πρώην πρωθυπουργός Αλέξανδρος Παπανδρέου είναι ο κεντρικός χαρακτήρας ενός άρθρου στην εφημερίδα.

Ημερίδα έγινε με σκοπό τη συμπλήρωση 10 χρόνων επαναστατικής λειτουργίας των Εκπαιδευτηρίων (2005 - 2015). Ο τίτλος της ήταν «Ελληνορθόδοξη Παιδεία, ΟΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ ΤΗΣ ΑΠΑΙΔΕΙΑΣ».

Συμμετείχαν με εμπνευσμένες εισαγωγές τους ο καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Κωνσταντίνος Δελικωνσταντής, ειδικός μελετητής της παιδαγωγικής επιστήμης, η ομοσπονδιακή γραμματέας της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Μερόπη Σπυροπούλου και την ελληνική

ΒΕΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΕΙ- ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΙΔΕΙΑ, ΟΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ ΤΗΣ ΑΠΑΙΔΕΙΑΣ

Παιδαγωγική Ημερίδα διοργανώθηκε από τα Εκπαιδευτήρια «Απόστολος Παύλος» στην πόλη της Κορίνθου την Παρασκευή 19 Ιουνίου με θέμα την ελληνορθόδοξη παιδεία, η οποία και αποτελεί τον βασικό πυλώνα και την πρώτη προτεραιότητα του παιδαγωγικού μοντέλου το οποίο ακολουθείται εδώ και χρόνια από τους ιδρυτές και τους εκπαιδευτικούς του συγκεκριμένου εκπαιδευτηρίου, το οποίο τιμά ιδιαίτερα την πόλη μας. Το ενδιαφέρον των υπευθύνων του εκπαιδευτικού ιδρύματος «Απόστολος Παύλος» δεν περιορίζεται μόνο στην καθημερινή οπτική απασχόληση των παιδιών, αλλά και στην καλλιέργεια της θεολογικής παιδαγωγικής επιστήμης με την πρόκληση διακρινόμενων καθησυχασμών και την διεύρυνση επαγγελματικών συνδέσεων στη πόλη μας.

Η Ημερίδα έγινε με σκοπό τη συμπλήρωση 10 χρόνων επαναστατικής λειτουργίας των Εκπαιδευτηρίων (2005 - 2015). Ο τίτλος της ήταν «Ελληνορθόδοξη Παιδεία, ΟΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ ΤΗΣ ΑΠΑΙΔΕΙΑΣ». Συμμετείχαν με εμπνευσμένες εισαγωγές τους ο καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Κωνσταντίνος Δελικωνσταντής, ειδικός μελετητής της παιδαγωγικής επιστήμης, η ομοσπονδιακή γραμματέας της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Μερόπη Σπυροπούλου και την ελληνική

Παύλου. Πάντως, από ότι φαίνεται και από τις εισηγήσεις των παρουσιαστών της Εκδήλωσης

24 Έγγραφο

Επικαιρότητα

Μαθητές σήκωσαν τό λάβαρο της εθνικής υπερηφάνειας σέ Ελλάδα και Κύπρο Τίμησαν ιούς ήρωες ιού 21 μαζί μέ ιόν Κύπριο ποιητή της λευτεριάς

Μία εκδήλωση με έντονο πατριωτικό παλμό των εκπαιδευτηρίων «Απόστολος Παύλος» Ισθμού Κορίνθου, που θα μείνει στην ιστορία

Γρηγόρη Κόντη, συνοδεία οργάνων που έπαιζαν μαθητές και καθηγητές ήταν και αυτά μία εθελοντική αίσθητική και πατριωτική πανδουλία το καθενός.

Στο τέλος προβλήθηκε η ταινία με τον τίτλο «ΤΟ ΑΔΕΙΟ ΠΛΑΤΩ» με θέμα το δράμα των οικογενειακών ανισορροπιών της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο (1974) που έγραψαν, σκηνοθέτησαν και έπαιξαν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί των Σχολείων, συμμετέχοντας στο διαγωνισμό που προαναφέραμε. Η εθελοντική έκπληξη ήταν ότι στις 24 Μαρτίου, παραμονή της Εθνικής μας Εορτής ανακωνιστήσαν τα αποτελέσματα του διαγωνισμού και έγινε γνωστό ότι η ταινία αυτής, που δημιουργήθηκε από τους μαθητές των Εκπαιδευτηρίων «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ» του Ισθμού Κορίνθου έλαβε το Α΄ βραβείο του Διαγωνισμού.

εκπαιδευτήρια
«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»

(ΣΤΟΝ ΙΣΘΜΟ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ)

Γυμνάσιο - Λύκειο

10 + 7 χρόνια

Οι εγγραφές
άρχισαν

Ειδικά για την
1η Γυμνασίου &
την 1η Λυκείου:

10 + 7

Υποτροφίες

στην αγωγή

& την εκπαίδευση

Πληροφορίες: Τηλ.: 27410 - 29663, Κιν: 6932 659820

www.apostolospaulos.gr